

1211, 2. Q. XII, 2.

(X 158 3889)

I 12

II m
1505

DISPUTATIO JURIS PUBLICI

Exhibens

CATALOGUM
IMPERATORUM

Qui post Francicos, ad Interregnum
usq; Imperio Germanico præfuerunt.

Eam

PRÆSIDE

JOH. CHRISTOPHORO
WAGENSEILIO,

J. U. D. & Jur. Publ. ac Linguar. Oriental.
Profess. Publ.

Defendet

PAULUS BERNBERG,
Hamburgensis.

Ante diem XV. Marti, Anni M. DC. LXXVI.

H. L. Q. C.

ALTDORFFI

Typis Johannis Henrici Schönnerstædt.

pra
pr
qu
ne
ist
Ju
pr
ce
qu
&

lg
O
G
o
fu
te
re

FELICITER!

I.

Diximus in ea, quæ proxime præcessit Dissertatione, de Francicis Imperatoribus, hoc est, Carolo M. ejusque Successoribus posteris, qui Seculo post Christum natum IX. rebus in Germania Imperioque præfuerunt. Quamobrem consequens est, ut ad alios porro progrediamur, atque quemadmodum cœpimus, horum quoque gesta, breviter, & τυπώδως, crassiore velut Minerva, indicemus potius, quam persequamur. Quippe, istarum rerum uberiores cognitionem, Prudentiæ Publicæ Juris Auditorem, ex cœvis Historiarum Scriptoribus (ceus, priusquam nos accedat, fieri, non opus tantum, sed & necesse est) addidicisse confidimus, ut nihil ultra requiratur, quam κατὰ κεφάλαια narrationem instituere, quo, olim lecta & meditata, redeant in memoriam.

II.

Igitur, occasione deficientis in Orientali regno stirpis Carolinæ, magnæ discordiæ & æmulationes, Italarum, Gallorum, & Germanorum coortæ sunt. Tandem vero, *Ottoni*, Saxoniarum Duci, Germani Proceres, magno consensu, rerum summam deferunt, verum, is facile animadvertens, sine ingenti motu, jus regni in novam familiam transferri non posse, ætatem causatus, **CONRADUM** Francorum

corum Ducem, patre, prout testator memoria habet, cognomine, *Conrado, Franconia Duce*, quem *Adelbertus* Bambergensis, prælio apud Frideslariam interemerat, genitum, veluti tantæ moli parem, demonstravit. Huic suffragationi, cum *Hattonis* quoque Moguntini accessisset autoritas, Regnum Germanicum *Conradus* adeptus est. Eam rem, iniquiore animo ferebant, *Giselbertus* Dux Lotharingiæ, *Arnulphus* Dux Baviariæ, *Erchinger* & *Berchtoldus* Sueviæ sive Alemanniæ Rectores, quare adversus *Conradum* insurgunt, *Carolus Simplicem*, tanquam justum Imperii hæredem, ex Galliis & Occidentali Francia arcessendum esse, contendentes; iisque, post *Ottonis* Saxoniam Ducis obitum, ejus filius *Henricus*, prior tamen, gravi, uti volunt, injuria a *Conrado* laceffit, se quoque adjunxerat. Sed, eos omnes oppressit *Conradus*, partim vi, partim consilio & prudentia. Fuit enim Princeps strenuus, & usu exercitatus; unde *Arnulphum* Baviariam exuit, *Erchingerum* & *Berchtoldum* fratres, securi etiam subjecit. Interim, his turbis implicitus *Conradus*, de vindicanda sibi Italia, & asserenda in ea dignitate Cæsarea, non poterat esse sollicitus, atque constat insuper, circa hæc tempora, *Berengarium*, qui Italiæ regno solus potiebatur, a *Johanne X.* Pontifice Imperatorem fuisse declaratum. Fato proximus *Conradus*, egregium moderationis exemplum edidit, quando neglecto fratre *Eberhardo*, *Henricum* Saxonem adversarium, transmissis ad eum regni insignibus, regalibusque ornamentis, designavit Successorem. Uxor ei fuerat *Placentia*, *Ludovici Germanici* Senioris, aut, ut alii volunt, *Junioris*, filia, ex qua liberos nullos suscepit, mortuusque est anno 7. administratæ potestatis. De vitæ illius duratione, silent Scriptores.

III.

Habuit *Conradi* morituri commendatio, magnum
apud

apud Imperii Proceres pondus, proindeque HENRICUS
 cui Aucupia, (sive, quod Juvenis iis valde caperetur, sive,
 quod in illis occupabatur, cum perventuri ad se Imperii
 nuncium & insignia prope Goslariam acciperet,) *Aucupis*
 cognomen dederunt, ad Regimen Germanicæ nationis eve-
 ctus est, qui, *Ottone* Saxonix Duce, *Witekindi Magni* abne-
 pote, patre, *Luitgarda* vero, (quam alii *Hedvvigem* vocant)
Arnulphi Imperatoris filia, matre, fuerat prognatus. Ei,
 animi magnitudinis, roboris, pietatis, moderationis, atq;
 prudentiæ laudem, Scriptores magna concordia tribuunt,
 nec de fide dictorum dubitare nos sinunt, res insigniter ab
 eo gestæ. Etenim, *Arnulphum* Bavarix Ducem, qui audita
Conradi morte, ex Ungarico exilio domum reversus fuerat,
 & Regis nomen assumserat, gravi oratione ad obsequiû fle-
 xit: *Burchardum* Sueviæ Ducem, etiam supplicem fieri coë-
 git. A Gallo repetiit *Lotharingiam*; contra *Vandalos* & *Sora-*
bos exercitum duxit, iisque domitis, totum illum tractum
 præfecturis limitaneis, quas *Marchias* vocamus, distinxit,
 itaque, *Marchia Brandenburgensis*, *Schlesvicensis*, & *Misnen-*
sis sive *Lusatia*, hunc habent autorem. Porro, *Wenceslaum*,
 Bohemorum Principem, ad pacem coëgit, *Vormio* Dano-
 rum, tributum insuper imperavit. Imprimis vero memora-
 bile est bellum adversus *Hungaros* gestum. Cum enim hi
 tributa exigentes, nihil nisi canem villaticum, scabiosum,
 & tonsum, per ludibrium retulissent, ipsi furibundi, *Slavo-*
rum ingentibus copiis sibi junctis, cum trecentorum milli-
 um exercitu, Germaniam populari cœperunt. Sed vero,
 Henricus iis occurrit ad *Mersburgum*, illosque ad interne-
 cionem prope delet. Reliquiæ, naribus, auribus, mani-
 busque amputatis, domum ire, & popularibus nunciare jus-
 sæ sunt, de cætero domi se continerent, aliena non appete-
 rent, neque ad ea loca, ubi hujusmodi eos tributa mancant,

porro accedant. Ajunt quidam, Henricum in hujus victo-
riæ memoriam, instituisse *Ludos Equestres*, quos *Torneamenta*
vocant, etsi contra alii merito dissentiunt. Germania
pacata, cum iter in Italiam meditaretur Henricus, paralyti
extinctus est, anno imperii 17. ætatis vero 60. cum prius
Ottonem filium, successorem designasset, quem ei una cum
Henrico, Bavariæ postea Duce, & *Brunone*, Coloniensium de-
inde Præsule, ac quinque filiabus, *Mechtildis*, Ringelheimen-
sis Comitis filia peperit.

IV.

OTTO I. moribus, rebus gestis, fortuna, cogno-
mentum *Magni*, omni ex parte implevit. Fuit enim,
Princeps magnanimus, pius, prudens, justus, clemens, &
manu strenuus. Scilicet, *Tanquardum* fratrem nothum, & *Hen-*
ricum, germanum fratrem rebelles, una cum conspirationis
sociis, *Eberhardo* Duce Franconia, & *Giselberto* Lotharin-
gia Duce, sororio suo, oppressit; Henrico tamen supplicium
pepercit, ac Bavariam donavit. Porro, *Ludolphum* filium,
insidiatorem, bello persecutus, ad veniam petendam coë-
git *Boleslaum* Bohemia Principem, *Haraldum* Dania Re-
gem, domitos, vasallos fecit, inque Dania Christianam reli-
gionem feliciter propagavit, quod idem circa Slavorum
quoque gentem præstitit. Adhæc, *Ludovicum Transmari-*
num Gallia Regem, adversus *Hugonem* Parisiorum Comi-
tem defendit, regnoque restituit. *Hungaros*, Germaniam
vastantes, ingenti prælio ad Lycum amnem vicit, & tres
eorum Regulos captos, laqueo peremit. In Italia, *Beren-*
garium II. Longobardorum Ducem, compescuit, iterumq;
rebellantem, victum, cum uxore *Willa*, Bambergam exula-
tum ire jussit. In secunda hac Italica expeditione, Otto
Romam venit, ibique a Romanis, per manus *Johannis XII.*
Ponti-

Pontificis, Cæsareū nomen & diadema suscepit; & cum his, Imperium in urbem Romam, in Papam, in patrimonium Ecclesiæ Romanæ. Illud jus, a *Leone VIII.* (quem, Johanne XII. quod cum *Adelberto* Berengarii filio adversus se conjurasset, deposito, in locum surrogaverat Imperator) mox in perpetuum Germaniæ & Imperatoribus Germanicis ita stabilitum est, ut ad jura illa Cæsarea exercenda, nullam in posterum Pontificis auctoritatem aut coronationem necessariam esse, sed electionem aut successionem ad ea conferenda sufficere, in Synodo decretum fuerit. Leone defuncto, huic *Johannem XIII.* succedere Otto voluit, quem, cum Romani male tractarent, & *Benedictum* quendam creassent Pontificem, Imperator eorum perfidia graviter offensus, urbe capta, Consules proscripsit, Decuriones suspendio necavit, *Benedictum* in Germaniam ad *Adaldagum*, Hamburgensem Episcopum, exulem ire coëgit. Denique, idem Græcis, ob Legatos suos contumeliose habitos, *Calabriam* & *Apuliam* (pro qua postrema voce, dubio procul in Cl. Ruperti nostri Notis ad Synopsin Besoldi p. 650. *Graciam* vitiose editum habetur) ademit. Mortuus est A. C. 973. cum annos 37. imperasset, eique *Editta*, *Edmundi* Angliæ Regis filia, & *Adelheidis*, Lotharii Regis Italiæ vidua, nupsere.

V.

OTTO II. Ottonis M. ex *Adelheide* filius, a patre vivo, consors Imperii factus est, qui, illum quoque Romæ A. 968. coronari curavit. Hujus res gestæ præcipuæ fuerunt, quod *Henricum Bavarum* patruelem, Imperium sibi vindicantem, oppugnavit, proscripsitque; & Bavariam ereptam, *Ottoni*, Sueviæ Duci, Ludolphi Fratris filio, tribuit. Quod *Danos* rebelles, rursus Imperii jugo subdidit. Quod *Lotharingiam*, a Lothario Galliæ Rege ereptam, Germaniæ iterum co-

rum copulavit : cumque Lotharius eum Aquisgrani pæne oppressisset, injuriam hanc, ad Lutetiam usque infesto exercitu excurrando, vindicavit. A *Græcis*, Saracenorum auxilio, Calabriam & Apuliam repetentibus, Itolorum proditione, ad Basantellum turpiter victus, captusque, per soluto modico lytro, & beneficio Græcæ linguæ, mercatorum se gerens, evasit, atque deinde de Principibus Italis, convivio lethalicos in Vaticano excipiens, perfidiæ poenas sumsit, tulitque ex ea re titulum, *Ottonis Sanguinari*. Perit paulo post, a Saracenis sagitta venenata percussus; aut, ceu aliis proditum est, ventris profluvio, Romæ A. C. 983. postquam solus ab obitu Patris 9. (mendose iterum in Ruperti nostri Historia 19. expressum est) annos, & menses 7. imperaverat.

VI.

OTTO III. Ottone II. Imperatore, & *Theophania* Nicephori Constantinopolitani Imperatoris privigna, parentibus progenitus, *Miraculosus*, & *Mirabilia Mundi*, cognominatus fuit. Eum, vix annos undecim natum, *Willigisus*, Moguntinus Præsul, Aquisgrani, & post triennium, *Gregorius V.* Papa, Romæ inaugurarunt. Hujus postremæ urbis dominium, cum *Crescentius* Consul affectasset, illum Imperator a sino facie averfa impositum circumduci, naso dein & auribus mutilatum, ac multis confossum vulneribus, una cum aliis duodecim seditionis sociis, patibulo affigi jussit. Amplius *Johannem*, adulterinum Pontificem, a *Crescentio* intrusum, primum oculis, mox vita privavit, & *Brunonem*, Ottonis Sueviæ Ducis filium, *Gregorium V.* dictum, Pontificatui restituit, ac post hujus obitum, *Gerebertum*, sive *Sylvestrum II.* successorem fecit. Porro, *Mariam Arragoniam* Augustam, fœminam pro-

CACIS-

cacissimam, Imperator vivam combussit, quoniam illius calumniis persuasus, *Comitem Mutinensem* infontem (innocentiam hanc, vidua Comitis, per laminam candentem, comprobante) securi percusserat. Ab Italis denuo rebellantibus fere extinctus fuisset, quod periculum, postquã suorum fide ac industria vix evaserat, venenatis chirothecis ab uxore Crescentii missis, anno 29. ætatis, & 19. administrati Imperii, periit, nulla relicta prole. Vulgo, hunc Imperatorem, Augustissimum *Electoriale Collegium*, non sine *Papæ Gregorii V.* consilio, instituisse perhibent, quæ tamen opinio vehementer a vero abludit.

VII.

HENRICUS, *Henrici Hezelonis* filius, *Henrici Rixosi* nepos (quæ generis series, in Ruperti nostri Historia, depravate ac corrupte transposita, sic restituenda est) *Henrici Aucupis*, Germaniæ Regis pronepos, qui discriminis causa, *Secundus*, item *Claudus*, & *Sanctus* dicitur, Ottoni III. Statuum electione successit. Is, *Arduinum* Marchionem, qui in Lombardia pro Rege se gerebat, & a quo primum in fugã conjectus fuerat, vicit, & omni potentia exiit, sicque initio Ticini, a Mediolanensi Archiepiscopo, Rex Italiæ, & ex interjecto tempore, Romæ deinde, a *Benedicto VIII.* solemnî cæremonia Imperator coronatus est. Amplius, *Boleslaum* Poloniæ Regem, bello fractum, ad petendam pacem adegit Henricus, *Jaromirum* Bohemum, Principatu & libertate exiit; *Balduinum* Comitem Flandriæ, Lotharingiam Godofredo donatam raptantem, compefcuit: *Græcos* & *Saracenos* ex Apulia & Calabria ejecit, illasq; regiones *Normannis* incolendas ac defendendas concessit. *Rinoldo* Comite Bambergense, sine mascula prole mortuo, *Bambergensem Episcopatum* constituit, & Pontifici *Benedicto VIII.* qui

B

VIII. qui

viii. qui illius consecrandi gratia Alpes transcenderat, ejusque Successoribus, in singulos annos equum album & centenarum marcas argenti promisit. Quibus ita præstitis, lectoque Conrado Franconiæ Duce successore, mortuus est Imperator A. C. 1024. Imperii 22. *Kunegunde* uxore, *Sigefridi* Palatini filia, virgine relicta: ob quam continentiam *Sanctus*, ob affectum vero erga Clericos, *Monachorum Pater* appellatus fuit.

VIII.

CONRADUS II. *Salicus*, Henrici Franconiæ Ducis ex *Adela* Gerardi Metensium Comitis gnata, filius, in Italiam rebellem contendit, & Mediolani ab Archiepiscopo *Erebero*, Romæ, a *Johanne XIX.* diademata admisit. *Burgundia* Regnum, a *Rudolpho*, filio suo *Henrico* legatum, frustra resistente *Odone* Celticæ Comite, sororio Rudolphi, Imperio adjunxit. *Bohemos* & *Polonos* felici bello compescuit. *Stephanum* Regem Hungariæ, qui Bavarie inhiabat, debellavit. Dehinc, prope Trajectum, Belgii urbem, subita morte A. 1032. fato functus est, cujus cadaver Spiram in templum S. Mariæ, quod ipse magnifice condere cœperat, fuit translatum. Imperavit annos 15. & in conjugio habuit *Gisellam*, Hermanni Sueviæ Ducis filiam, cum qua Henricum III. successorem procreavit.

IX.

HENRICUS III. a crinium colore *Niger* dictus, puer duodecennis, vivo patre Rex Romanorum declaratus fuit, eumque postea *Clemens II.* Pontifex coronavit. Is, *Bretislavum* Bohemorum Ducem bello coërcuit, & tributum annuum pendere coëgit. *Abanum*, (*Ovonem* aliis dictum) qui *Petro* pulso, Hungariæ Regnum usurpaverat, tribus præliis vicit,

vicit, regno exiit, & Petrum restituit. Austriam, *Alberto*
 Bavaro donavit, ac primum *Marchionem Austriae* fecit. *Godofredum*
Lotharingum, qui, inito foedere cum *Balduino*
Flandriae Comite, arma corripuerat, carceri mancipavit.
 Ob tumultus trium Pontificum, qui Romam mire turba-
 bant, illuc profectus, *Benedicto IX. Sylvestro III. ac Gregorio V.*
 depositis, *Suitgerum* Bambergensem Episcopum, cui *Cle-*
mentis II. nomen impositum, substituit: Romanos vero
 conceptis verbis jusjurandum dare coegit, nullum sese am-
 plius Pontificem citra Imperatorium consensum creatu-
 ros. Unde Henricus porro secundum ordinem successio-
 nis *Damasum II.* natione Bavarum, quem quidam Brixien-
 sem, alii Aquilejensem, rursus alii Frisingensem Episco-
 pum fuisse perhibent, *Leonem IX. Tullensem* Episcopum, ex
Dagsburgensibus Comitibus, & *Victorem II.* quoque *Eichstet-*
tensem Episcopum, cognatum suum, in Sedem Pontificiam
 evexit. Mortuus est Henricus A. 1056. cum vixisset 39.
 imperasset 17. annos, moerore animi, ob expeditionem in-
 feliciter adversus Vandalos susceptam: cumque eo simul
 potentia & majestas Germanicorum Caesarum, quam ad-
 versus Pontifices haecenus utcunque salvam conservave-
 rant, concidit. Uxores duas habuit, unam *Gunildam*, Ca-
 nuti Danorum & Anglorum Regis filiam, qua sine liberis
 mortua, aut, ceu quibusdam placet, ob adulterii suspicio-
 nem repudiata, duxit alteram, *Agnetem*, *Wilhelmi Pictavi-*
ensium Comitis filiam, e qua praeter Henricum IV. filias
 tres insuper suscepit.

X.

Henrico III. e vivis sublato HENRICUS IV. filius, puer
 adhuc sexennis, & cui pater vivus de successione prospexe-
 rat, fuit surrogatus. Qui, cum ob teneram aetatem, tan-
 ta moli impar esset, *Agnes* mater, foemina prudentissima,
 vices

vices ejus tandiu peregit, donec Statibus Germaniæ, mulieris imperium averfantibus, ipse Henricus anno ætatis 14. habenas Imperii tractare cœpit. Multa, & gravissima bella gessit, in quæ plerumque malitia Pontificum fuit conjectus, qui id unice fategebant, ut Sedis Romanæ dignitatem autoritatemque vindicarent. Hinc *Saxones* ad rebellionem concitati, *Anti-Cæsares* multi creati, & nihil non in detrimentum Imperii, & incrementum Sedis Romanæ tentatum ac susceptum est. Sic *Rudolphus Suevus*, & *Hermannus Luzelburgicus*, a *Gregorio VII.* *Conradus*, Henrici primogenitus, ab *Urbano II.* Augusti appellati, & in Henricum, novo, nec audito prius inter Germanos Imperatores exemplo, diris omnibus devotum, concitati sunt; quorum impetum tamen fortissimus Imperator mascule sustinuit, & ut potuit, repressit. Aliquando tamen cedere coactus fuit, estque, etsi fœdum, memorabile tamen dictu, quod a *Gregorio VII.* *Hildebrando*, excommunicatus, Pontificem illum, apud *Mathilden* in *Canusina* arce morantem, supplex & humilis deprecator adivit, & ægre, nec nisi intercedentibus Italiæ Principibus admissus, duriter ac contumeliose tractatus est. Quippe, cum regio deposito cultu, sine comite, intra secundum murorum ambitum, nudis pedibus, sæviente hyeme, a mane usque ad vesperam jejunos, per universum triduum sententiam Pontificis præstolatus fuisset, quarto demum die receptus, trucitericoque *Hildebrandi* vultu, his conditionibus ab anathemate absolvebatur, ut evocatis ad Comitiam Principibus Teutonicis, die locoque quem Papa præfixisset, ad ejus arbitrium, vel retineat regnum, vel amittat, interea temporis nihil pro Rege agat, cultuque omni regio abstineat. Ad ultimum, plane *Paparam* insidiis & machinationibus *Henricus* succubuit, quando *Paschalis II.* *Henricum* filium, natu mi-

tu minorem, in eum concitavit, a quo infelix Pater, per tres Episcopos. Moguntinum, Coloniensem, & Vormatiensem imperio violenter exutus, atque ad eam egestatem redactus est, ut a Vormatiensi Episcopo Ecclesiasticam præbendam flebiliter petierit, nec tamen impetraverit. Obiit tandem ex mœrore Leodii A. C. 1106. regnavitque annos 50. nec vel post mortem rabiem Pontificum effugere potuit, quinque annis sepultura prohibitus. Conjuges habuit *Bertam & Praxedem.*

XI.

HENRICUS V. imperium, quod per injuriam sibi paraverat, parum lætum habuit, ab illis ipsis etiam, quibus gratificatus fuerat, vehementer divexatus. Non enim tantum contra Polonos, quibus *Boleslaus*, & contra Saxones, quibus *Lotharius* præerant, infelicissime rem gessit; verum a *Paschale II.* & *Gelasio II.* quoque, quod jure suo, hoc est Episcoporum investitura cedere nollet, excommunicatus fuit. Equidem restitit Henricus, & *Gelasium* Papam, Pontificatu dejectum urbe expulit, *Mauritio Burdino* Hispano, Braccarensi Episcopo, in locum surrogato, sed nihil promovit. Nam *Calixtus II.* a Romanis electus Pontifex, *Burdinum*, qui *Gregorius VIII.* audire voluit, pelle urfi contentum, camelo averso, cujus caudam pro fræno tenebat, imposuit, & per ludibrium sic circumductum, in Cassinense cœnobium relegavit. Ipse adeo Imperator, a *Calixto* coactus A. C. 1122. in Comitibus Würtzburgensibus Episcoporum Abbatumque designationi, & per baculum annulumque investituræ renunciavit, æterno cum Majestatis Imperatoriæ dedecore pariter ac detrimento: nec aliud ei relictum, quam electis Episcopis per Sceptum Regalia conferendi facultas. Quarto post anno, Trajectum profectus, in morbum incidit, quo extinctus est cum annis 19. imperasset, deces-

sitque nulla relicta prole mascula, filiam tamen ex *Mathilde*, Henrici Angliæ Regis filia, cui maternum nomen impostum fuit, sustulit.

XII.

Vacuum Henrici morte Germanorum Imperium, in **L O T H A R I U M II.** qui *Gebhardo* Comite in Supplenburg genitus, Henrico V. contra Patrem adhæserat, ab eoque navatæ operæ præmium, Saxoniam universam consequutus fuerat, transfertur. At enim huic controversiam moverunt *Conradus* Franconiæ, & *Henricus* Sueviæ Duces, ex Henrici Sorore prognati, Imperium hæreditario quasi jure vindicare volentes. Inter hos *Conradus* a sua factione Rex creatus, redactis præcipuis Imperii urbibus in potestatem, ivit in Italiam, & occupata Lombardia, Mediolani ab Episcopo consecratus est. Verum, ab *Honorio* Pontifice anathemate repulsus, in Germaniam revertitur, & abjecta spe Imperii, per S. *Bernhardum* Clarævallensem Abbatem, ipse, fraterque, Imperatori fuerunt reconciliati. Cæterum, *Lotharius* bis in Italiam profectus est, semel ad compescendos motus, quos *Anacletus II.* Antipapa, *Innocentio II.* ejecto concitarat, deinde contra *Rogerium* Siculum, Campaniam & Apuliam injuste possidentem, quem Italia expulit. In hac expeditione, reperit Imperator *Pandectarum* Juris Civilis vetus volumen, quod ipse Pisanis, pro præstita sibi in hoc bello opera, donavit. Is liber, postea A.C. 1406. Pisis a *Gino Caponio* Florentinorum Duce in potestatem redactis, Florentiam translatus, etiamnum inter cimelia Medicea asservatur, & nomine *Pandectarum Florentinarum* est famosissimus, atque ex eo tanquam archetypo, omnia nostra exemplaria manasse, non sine ratione Viri Eruditi conjiciunt. *Lotharius* victor, ex Italia rediturus in Germani-

maniam, morbo in Tridentina valle correptus A. C. 1137. Imperii vero 12. animam exhalavit, nec filium habuit superstitem. Nam *Lotharius*, quem ei præter filias duas Uxor *Richisa, Henrici Pinguis*, Comitis Northemii filia pepererat, infans mortuus est.

XIII.

Defuncto Lothario, certissimam Imperii potiundi spem conceperat Gener, *Henricus Superbus* Saxonix & Bavarix Dux, sed, in Comitibus Confluentix Imperator creatur **CONRADUS III.** *Friderici* Suevix Ducis, ex *Agneta*, filia Henrici IV. Imperatoris, filius. Hinc acerrimum odium, inter Conradum & Henricum Superbum ortum, atque cum Henricus molestus esse non desineret, Conradus eum proscribit, & Saxoniam *Alberto Urso* Marchioni Brandeburgensi, Bavoriam vero *Leopoldo Austriaco*, fratri uterino, concessit, unde in tantum mærorem Henricus fuit conjectus, ut is vitæ finem illi attulerit. Leopoldum, *Guelfus* Henrici Superbi frater, Bavorix ducatu iterum exiit, unde gravissimum bellum oriri cœpit, in quo Guelfus victus, & in arce *Weinsberg* obsessus, Matronarum viros succollantium astu æque ac pietate, gratiam Cæsaris impetravit. Ex hoc bello *Guelforum* & *Gibellinorum*, famosissimarum deinde in Italia factionum cognomina, & quorum memoria in hunc usque diem perdurat, orta esse, communis fert opinio, etsi quidam in diversa abeunt. Haud multo post *S. Bernhardi* suafu, Conradus, una cum *Ludovico Francia* Rege, expeditionem in Syriam suscepit, qua non tantum nihil memorabile gestum est, sed & universus exercitus, octoginta millia hominum exsuperans, perfidia *Immanuelis Comneni* Byzantini Imperatoris, consumtus fuit. Sic, nullo operæ pretio facto, in Germaniam reversus Conradus, in morbum incidit, diemque A. C. 1152. cum 14. annos Imperium ad-

hilde,
posi-
LO-
g ge-
ava-
utus
runt
nrici
dica-
crea-
ivit
isco-
the-
Im-
pse,
Lo-
cen-
ecto
iam
In
Civi-
hoc
Gino
Flo-
a as-
UM
nnia
iditi
Ger-
ani-

um administrasset, Bambergæ obiit supremum, non sine veneni suspitione. Uxorem duxerat *Gertrudem*, Comitis Sultzbachii Filiam.

XIV.

Post extinctum Conradum, hujus neglecto filio, filium ex fratre FRIDERICUM, Sueviæ Ducem, qui obbarbitum rufum, *Ahenobarbus*, Italis *Barbarossa* dictus est, Proceres Germaniæ magno consensu Imperatorem fecerunt. Hic, in Italiam profectus, ut coronam ab *Adriano IV.* Pontifice acciperet, cum equum conscendere volenti Papæ, stapedam dextram pro sinistra ministrasset, tam male is error habuit Pontificem, ut coronationem denegaret, & vix multis precibus ad eam impertendam induci se pateretur. Inde, Germaniam repetens Fridericus, in Comitibus Ratisponensibus *Ladislauum* Bohemiæ Ducem, Regem creat, dato ipsi pro insigni, Leone albo, cum cauda bifurca. Bavaros quoque & Austriacos dissentientes composuit, atque *Henricum* Austriæ Marchionem, Ducali ornavit dignitate. Sequuta est *Mediolanensis* rebellio, faces admovente Pontifice, cui mox musca, quæ, in ore diducto bibentis fauces sese ingesserat, exitium attulit. Dehinc *Alexander III.* prius *Rolandus* dictus, *Senensis*, & *Victor IV.* alias *Octavianus de Monticello*, de Pontificatu infestis animis inter sese decertarunt: Fridericus vero Cæsar, posteriorem sua autoritate comprobat, Alexandrum vitio creatum pronuncians, urbemque Mediolanum solo æquat, sumto de turbarum autoribus supplicio. Ibi Alexander, in Galliam profugiens, habita in Claramonte Synodo, Imperatorem cum Victore Papa anathemati devover. Interim Romani, mortuo Victore, quia aberat Cæsar, Alexandrum revocant. Is *Venetos* adversus Cæsarem concitat, quibus

quibus Mediolanentes exules sese junxerunt, & urbem repararunt. Ergo, repetit Italiam Fridericus, & urbe Roma capta, *Calixtum III.* creat Pontificem, in quo tumultu, Alexander Papa, custodibus habito nautico deceptis, Venetias evasit. Fugientem prosequutus est *Otto* Imperatoris filius, cum 75. longis navibus, cui ad Istriæ oram *Sebastianus Zani*, cum Veneta classe postquam occurrisset, Otto infeliciter pugnans, victus, & captivus Venetias perductus fuit. Fridericus, ob Filii amorem pacem fecit cum Pontifice, & Venetias profectus, absolutionem excommunicationis ab illo humiliter deprecatus est, Calixtus sua sponte Pontificatu se abdicavit. Idem Fridericus Imperator, *Henricum Leonem* Ducem Saxoniae & Bavariae, qui in Germania motus concitaverat, proscripsit, Saxoniam in *Bernhardum Anhaltinum*, *Alberti Ursi* filium, Bavariam in *Ottonem Wittelsbachium* translata. His actis, cum Germaniae & Italiae rebus satis consultum esse judicasset Cæsar, in Asiam adversus *Saladinum*, Ægypti Sultanum, qui magno successu in Syria bella gerebat, suscepit expeditionem, eumque feliciter represent. Sed, quadam die, labore & æstu defatigatus, cum *Tharfi* in flumen Cydnum lavandi causa se abjecisset, alii eum vorticibus abreptum periisse, alii, ex frigore, in hepatis morbum incidisse, atque ista ægitudine intra paucos dies sublatum esse, perhibent. Factum id A. C. 1190. Imperii Friderici 38. Reliquit ex Coniuge *Beatrice*, filia *Reginaldi* Comitis Vesontionis, susceptos filios quinque, *Henricum*, *Fridericum*, *Ottonem*, *Conradum*, & *Philippum*, quorum primo & postremo Imperialis obtigit dignitas,

XV.

Enim vero, hic Digressionem facere ratio flagitat, quando aurem aliquis vellere nobis videtur, percontarique: Ehem! an nihil amplius inter Cæsarem Fridericum, & Alexandrum

C

drum

drum Pontificem Venetiis gestum est, & an sola illa humili (cujus mentio injecta,) deprecatione satisfactum sibi Papa censuit, nihilque gravius statuit in Imperatorem? Atqui, sic traditum habetur, Papam, supplicibus precibus in vestibulo templi S. Marci coram sese prostrati Imperatoris, ne-
 tiquam fuisse contentum, sed vero jacentis collum pede insu-
 per presfisse, & addidisse illud Psalmographi: *Super aspi-
 dem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leo-
 nem & draconem.* Cumque rei indignitate commo-
 tus Imperator, *Non tibi, sed Petro,* respondisset; subje-
 cisse Pontificem: *Et mihi, & Petro.* Agnoscimus, hunc vindice dignum nodum esse, atque difficili, & prope ancipiti controversiæ, qua quidam illud vere evenisse con-
 tendunt, alii omnem rem, quod dici solet, gerris germanis, ac anilibus commentis annumerant, in utramque partem argumenta lenocinantur. Negantium id factum opinio-
 nem, præter alios copiose eruditeque in Observationibus ad Synopsin Befoldi p. 663. seqq. defendit, uti diffusæ raræque doctrinæ, ita & Clarissimi Nominis Vir, Antecessor noster, *Christophorus Adamus Rupertus*, tantamque spe-
 ciem ei conciliavit, ut nulla de veritate relicta videatur du-
 bitandi ratio, unde multos reperit adstipulatores. Nobis tamen, si eloqui licet, quod in pectore clausum gerimus, restant aliqui scrupuli, qui nos male habent, nec assensum præbere permittunt. Proinde, malumus ἐπέχειν, ita ta-
 men, ut non dissimulemus, nostrum, qui in dubio est, ani-
 mum, fortius impelli in partem oppositam, quæ, quicquid est illius narrationis, pro vero certoque amplectitur. Id, ne temere nos, & sine causa sic dixisse quis arbitretur, no-
 stræ hæsitacionis, & a Doctissimo quondam Viro, (quem
 cæte.

cæteroquin, prout de Academia nostra, omniq; Republica Literaria meritis est, serio suspicimus veneramurque) dis- fensus, momenta allegare oportet. Atque principio, præ- ter ea testimonia, quæ tuendæ Historiæ istius causa, ex *Ouvrone Ravennatense Presbytero; Jacobo Philippo Foresto, Berga- mensi monacho; Angelo Politiano, Johanne Naclero, Johanne Stella, Paulo Fovio, Marco Antonio Sabellico, Petro Justiniano, Papyrio Massonio, Funccio, Raphaële Volaterrano, Joh. Baptista Egnatio, Francisco Sansovino, Alphonso Ciacono*, alii pridem ante nos ediderunt, & ideo repetere supervacuum foret, duo insuper nobis peculiariter observata sunt, a nemine Nostra- tiû, quod sciamus, hæctenus producta, & quæ, si non ἀναμφί- σβητήτως καὶ ὁμολογημένως negotium conficiunt, (quod ea mi- nime præstare haud gravatim agnoscimus,) recitari nihilo secius, & reliquis accenseri merentur, ut numerum faciant. Alterum est Itali Poëtæ, cui *Brandimarte Franconi* nomen fuit: Is, in vernaculo carmine, quod de Historia Papæ Ale- xandri III. & Friderici Barbarossæ Imperatoris extat, inter alia, sic cecinit:

*Viene l' Imperador e'l suo Figliuolo,
Ed altri molti che fanno uno stuolo,
Il Santo Padre fece apparecchiare,
Come se hauesse voluto dir Messa,
Una cattedra, e si fece portare,
A la porta de San Marco, e sopra di essa
Con ordine si misse ad aspettare,
La Cesarea Maestade, e che con essa
Venisse Ottone, e Federico inante
Comparsè con di se degno sembante.
Con humiltà poscia si gittò in terra.*

C 2

E'l Pa-

*El Papa il piè gli porse e passo via,
E con la bocca assai parlar disserra,
Il qual rimane ne la penna mia.*

Id est:

*Adventat Imperator, ejusq; Filius,
Aliq; multi, stipationem facientes.
Ibi Sanctus Pater apparare jussit,
Quasi Missam dicere vellet,
Cathedram, eog; se deferri curat,
Ad fores S. Marci, illam
Decore conscendens, atq; sic expectans
Cesaream Majestatem, & ut cum ipsa
Veniret Otto. Et vero, Fridericus, primus
Comparuit, cum se digno corporis gestu.
Postea humiliter se abjecit in terram,
Papa vero pedem illi porrexit, abiitq;
Os satis superq; ad loquendum adaperiens,
Qua intra pennam meam remanere velim.*

Alterum testimonium, Judæus homo suppeditat, quem etfi alioqui, causam orare leges non sinunt, neque testimonii dictio est, hoc tamen loco juvat illum audire. Prodeat igitur in medium R. David Gans, & repetat, dicta in parte secunda (quam nunquam sibi visam Seldenus haud uno loco queritur) Zemach p. 77. b.

אוטמה בן הקיסר נתפש משבעכסטיאן דוכס וראש
העיר וינציאה ויוליכוהו לוניציאה אל האפיפיור
אלכסנדר והאפיפיור לא רצה לתן את בנו לפרות
למה במחיר כסף רב עד שהוצרך הקיסר לבוא
לוניציאה

לוניציאה לברוע ולפול ארצה לפני האפיפיור
 בבירת עבודתם הנקרא מרקום לבוז ולחרפה
 לעיני כל העמים ודרך והלך האפיפיור ברגליו
 על גב הקיסר ועל בנו ואמר על שחל ופתח
 תרוך תרמס כפיר ותנין אחר זרה שלחם בשלום:

*Id est: Otto, filius Caesaris, captus fuit a Sebastiano Duce, & Principe
 urbis Venetae. Deductus itaq; est Venetias, ad Alexandrum Papam,
 atq; Papa noluit Imperatori copiam redimendi filii facere, etiamsi
 pretium ingens argenti offerret. Quare coactus est Imperator pe-
 tere Venetias, & sese turpiter & ignominiose coram Papa incurva-
 re, procidereq; in terram, in aede sacra illorum, quae Marci vocatur,
 inspectante omni populo. Ibi calcavit, ambulavitq; pedibus suis Pon-
 tifex super tergo Caesaris filiiq; ejus, simul enuncians: Super aspidé
 & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draco-
 nem. Postea dimisit eos in pace. Sed, hæc levia quis reputare po-
 test, & ipsi facile animo præcipimus, ea, quæ possunt objici.
 Neque vero est, ut in illorum testimoniorum autoritate ad-
 struenda, multum studii & operæ impendamus, his enim
 causam nostram minime superstruimus, suntque plura
 longe, ex quibus firmamentum & vires accipit. Credimus
 nimirum, Johanni Francisco Loredano, Viro, & Se-
 natoria in urbe Veneta dignitate, & literarum gloria, no-
 stro ævo Illustrissimo, in libello de vita Alexandri III. serio
 nobis asseveranti, infinitos propemodum extare antiquos
 Autores, qui historiam de calcato Friderico in literas retu-
 lerint, & credimus citra hæsitationem. Nam, dubitantes
 de suæ assertionis fide, Bardum, Frangipanium, &
 Olmum inspicere jubet, qui multorum dicta congesse-
 rint. Non potuit igitur in hac re mendacium nobis dice-
 re tantus Vir, & ad ipsos Autores, qui typis excusi publice*

quem
 neque
 audi-
 petat,
 visam
 7. b.
 אוטו
 העיר
 אלכ
 לז
 לוניצי

prostant, falso provocare: quam turpiter ne se daret vilissimus quidem mortalium, & qui omnem frontem cum pudore jamisit. Ipse Rupertus, in hac causa, *non leve esse*, pronunciat, *quod ad Bibliothecam Vaticanam Baronius provocavit, ac tot iudicibus obnoxium se fecit, quot Italus, Germanis, Gallis, ad hunc usq; diem insignis illa Bibliotheca patuit.* Quanto igitur magis æstimandum est, quod Venetus Senator, & is quidem, integritate morum, sapientia, & tot elegantis ingenii editis monumentis, si quis alius, hac nostra ætate celebratissimus, libros, non scriniis inclusos, & ægre (nota prædicamus) in conspectum hominum prodeuntes, sed, qui impressi habentur, testes citat, atque omnium mortalium qui eos legere & intelligere possunt iudicio, se reddidit obnoxium? Adde, quod ipse adeo Rupertus noster, inaudivisse se fatetur, *Fortunatum Olmum extare, qui rem (hoc est calcationem Friderici) ex monumentis & Archivis revera factam asserat.* Quod autem de nunquam post sollicitam requisitionem viso sibi Scriptore, deinde subjicit, *valde vereri se, ut meliora proferat quam Hieronymus Balbus, (sic excusum est, Bardus legere oportet) quam alii:* nemo non animadvertit, ex præiudicio ortam esse sinistram suspicionem, & annon illi suas quis in mentem revocare voces posset, paulo ante emissas: *Non sufficit suspicari, ubi de alterius fama agitur, decet scire?* Sane, nec nobis Olmum, Bardum, & Frangipanium, adire in præsentia licet, nec potuit eos nobis rogantibus suppeditare, Illustris Vir, Reipub. Literariæ decus, & nostro animo carissimus longe Fautor, *Antonius Magliabechius*, Magno Hetruriæ Duci a consiliis, & a custodia Bibliothecæ, qui, in literis demum nudius quintus perlatis, illos aliquem sibi harpagasse queritur, promittens tamen, navaturum se nobis operam benevolentiamque in iis undecunque

cunque conquirendis, nam, in Italia quoque, non sunt ita
obvii. Quoad igitur ille nos voti compotes facit, sicque
alio die, certi quid solidique magis proferre adjuvat, nos qui-
dem interea temporis nefas nobis esse ducimus, hariolari
velle, aliud iis libris contineri, quam ab his proditum est, a
quibus visi fuere & perlecti. Quin, si omnino conjecturis
locus, hanc, quam æquitas & modestia fugerunt, tantisper
proponimus: Videlicet, esse admodum verisimile, quia vel
ipsi in Italia de hac historia typis excusi libri, tam rari Alpes
transmigrarunt, ut nulla eorum apud nos sit copia, ideo,
multa pro vindicanda rei veritate, in Italorum, apud quos
hæc gesta sunt, Monumentis, Fastis, Annalibus, Archivis,
reperiri, de quibus nemo transalpinorum vel fando quic-
quam accepit.

Sed vero, non unius tantum Veneti Senatoris nobis subve-
nit iudicium, quin potius illum, & nos pariter, ejus legentes
vestigia, adhuc amplius tuetur, **universus Sacer &
Augustissimus Senatus, almæ illius & æternæ
Reipublicæ.** Ad hunc igitur, Loredanum autorem se-
quuti, reverentur & demississime provocamus, quando il-
lius jussu, omnis Alexandri III. Papæ, & Friderici I. historia,
atque inter cætera, illa Imperatorii colli calcatio, jam olim,
in ea Palatii Ducalis Aula, ubi Consilium Magnum habetur,
extabat depicta, & postquam A. C. 1577. incendio periisset,
fuit restituta, ita ut etiamnum omnium oculis conspici
queat, nosque ipsi, spectatum simus admissi. Post hanc
publicam memoriæ illius consecrationem, scelus fuerit,
porro ambigere: nec enim autoritatem ejus vel tantillum
elevat, illud tritum Horatii:

— *Pictoribus atq; Poëtis*

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas:

quod Cardinalis Baronius, qui Tom. XII. Annal. Anno

1177. ex

1177. ex adversum pro negativa stat sententia, objecit: Vel illud, quod verbosius excipit Rupertus, inquiens: Fuisse quidem picturæ usum apud veteres, ad propagandam rerum memoriam, sed tamen, poëma, pro fallaci & lubrico argumento semper habitum. Nam, pictores haud pauciores fabulas dedisse quam ipsos poetas. De Marco Valerio Romanos Scriptores ^{non} vias scribere, auxilio corvi vicisse pugna singulari Gallum; quos, decepisse pictores, qui Valerium pinxerint, galeam gestantem, cui corvi signum superadditum, docuisse Vossium lib. 1. de Idol. cap. 27. A pictoribus dependere omnes mythologias & falsos de Diis sensus, ut Josephus docuerit lib. 2. contra Appion. Etenim, minime diffitemur, Pictores non minus ac Poëtas, multa sæpe ex ingenio effinxisse, & quædam penicillo adumbrasse, quæ nec fuere unquam, nec post sunt futura. Nihilominus certum est nobis indubitatumque, non omnes picturas ejusdem esse futilitatis, uti nec omnes sunt ejusdem coloris. Atque, fieri sane potest, ut plus verum insit uni tabellæ, quam sexcentis Historicis: cujus rei argumentum vel ex ipso Marco Valerio (nam, ea res, nostro utiq; magis, quam Ruperti instituto favet) palam capimus, quem pictor probe & ex habitu antiquorum militum, cum galea cui corvi signum superadditum, expresserat, sed Scriptores Romani omnes, immenso numero, corvum in pugna auxiliatorem habuisse perhibuerunt: non igitur ille, sed hi, in vitio fuisse, & veritatem interpolasse deprehenduntur. Nimirum, si vetus sit pictura, & cum re cujus figuram repræsentat, coæva; si non privatim ex mero arbitrio fatui pictoris, verum publico Magistratus aut Populi jussu, ad perpetuandam memoriam efficta; si Prytaneo publico, non parietinis domunculæ alicujus aut frivolæ tabellæ sit appicta, fides ei debetur jure optimo maximo. Quippe, ut illud in l. 32. §. 1. D. de Legibus, huc non inepte accommodare nobis liceat: *Quid interest, suffragio Populus voluntatem suam declaret, an*

ret,
urg
in
vis
qui
an
fe
cer

Qu
huc
tui
re,
de
scr
asc
ria
me
ad
Sec
tur
e a
de
tic
ter
agi
per
cuj
Fri

ret, an rebus ipsis & factis? Atqui, implet Veneta, quam nos
 urgemus, pictura, omnes istarum conditionum partes, cum
 in nobilissimo Urbis, ipsiusq; Ducalis Palatii loco, quorum-
 vis mortalium visui, Patrum jussu exposita, pateat, ejusque,
 qui in fumum abiit archetypus, solos quinquaginta & duos
 annos, post rei, cujus effigiem ostendit, eventum, fuerit con-
 fectus. Sic enim habet vetus, quæ huic subjecta erat, & in-
 cendium evasit, Loredano laudata inscriptio:

ANNO DOMINICÆ INCARNATIONIS
 MCCXXVIII. JACOBOTHEUPOLO DU-
 CANTE CÆPTUM FUIT HISTORIAM
 ALEXANDRI TERZI HAC IN NOSTRA
 AULA AERE PUBLICO DEPINGI.

Quamobrem, cum ista pingerentur Venetiis, innumeri ad-
 huc eorum, qui Imperatorem & Papam Venetiis fuerant in-
 tuiti, erant superstites, quibus glaucoma ob oculos objice-
 re, & falsa pro veris supponere, nemo valuisset, imo ne qui-
 dem pertentasset. Eam ob causam, sapienter & graviter
 scripsit Loredanus: *Che però con poca prudenza si potrebbero
 ascrivere a capricci d'un pittore, mentre si trattava d'un Histo-
 ria Sacra, e delle perdite d'un Imperatore. Non haurebbe per-
 messo la prudenza di quei primi Padri, che gli scherzi d'un penello
 adombrassero la faccia del vero. Se ne sarebbe risentito Federico
 Secondo, che capitò tre anni dopo in Venetia, nel vedere in una pit-
 tura pubblica falsamente i biasimi di Federico Barbarossa suo Avo,
 e d' Ottone suo Zio. Ma non si scherza, quando si
 descrivono Historie, che con una publica iscrit-
 tione si dichiararono per tali. Id est: Impruden-
 ter admodum res libidini pictoris accepta feruntur, quando
 agitur de Historia Sacra, & cladibus alicujus Imperatoris. Non
 permisisset prudentia illorum primorum Patrum, ut ludi penicilli
 cujusdam, obumbrarent vultum veritatis. Questus ea de re fuisset
 Fridericus II. qui triennio post in Venetias appulit, conspiciendo in*

D

pictu-

pietura publica, opprobria falsa Friderici Barbarossa Avisui, & Ottonis sui Patruis. Enim vero, nullus jocis locus, quando describuntur Historia, quas publica Inscriptio tales declarat. Haecenus dicta, Cl. Ruperti objectionibus fortasse satisfaciunt. At, Baronium Cardinalem, illud in super incommodat, quod eadem Historia de calcato Imperatore Barbarossa, non solum Venetiis, sed & Senis Hetruscis, Alexandri Papæ patria, in templo cathedrali, imo adeo Romæ in Palatio Vaticano depicta visitur, ut infallibilitas, quam vocant, Pontificis, cujus decisioni Baronius alicubi philologicas quoque controversias subjicit, in discrimen veniat, nisi cœpto desistit, nec hujusmodi sermonem porro altercatur. Scilicet, *Pius IV.* Pontifex (is ipse enim fuit, Justiniano & Loredano testibus; atque sic apud Rupertum pag. 680. deleto *Pauli IV.* nomine, rescribendum est) post habitam Congregationem Cardinalium, & multam deliberationem, examenq; sedulum Scriptorum (Loredano autore hoc dicimus) similem pieturam, Josephi Salviati (*Salviatis* mendose habet Ruperti editio) nobilissimi artificis manu, excitavit in Vaticano, & apponi jussit elogium:

ALEXANDER PAPA TERTIUS FEDERICI PRIMI IMPERATORIS IRAM ET IMPETUM FUGIENS ABDIT SE VENETIIS. COGNITUM ET A SENATU PERHONORIFICE SUSCEPTUM, OTHONE IMPERATORIS FILIO NAVALI PRÆLIO A VENETIS VICTO CAPTOQ; FEDERICUS PACE FACTA, SUPPLEX ADORAT FIDEM ET OBEDIENTIAM POLLICITUS. ITA PONTIFICI SUA DIGNITAS VENETÆ REIPUBLICÆ BENEFICIO RESTITUTA. MDLXXVII.

Neque

Neque est, ut, (quod nonnemini factum meminimus) ad-
 versus ista quis objiciat, meliora edoctum *Urauum VIII.*
 Pontificem, *Barbarinum* gente, nostra memoria delevi-
 se hanc picturam, & tectoria calce incrustasse parietem : ut
 contrario, infallibili judicio, tanquam falsa & inepta da-
 mnata fuerit. Namque (bona cum venia eorum, qui ha-
 ctenus id persuaderi sibi passi sunt, dictum hoc velim) ista
 neutiquam evenerunt, & falsus rumor ad nos perlatus est.
 Edisseram autem rem omnem, paucis cognitam, prout vere
 accidit, est enim oppido digna quæ notetur, quare diligen-
 ter & sedulo illam narrabo, atque, ne cui nostra fides suble-
 stior videatur, nihil dicam sine teste. Anno hujus Seculi
 quinto supra trigesimum, cum lites inter Urbanum Papam
 & Rempublicam Venetam exortæ invaluissent, ibi Ponti-
 fex, non veritatis amore, sed erga Senatum Populumque
 Venetum odio ductus, paulo post Ludovici Contareni, illo-
 rum Legati, ex urbe Roma discessum, *Pii IV.* elogium,
 Picturæ, de qua agimus, subjectum, quod Venetis nimium
 tribuere, illisque Pontificiam Sedem vehementer obnoxii-
 am facere videbatur, delere, vel potius corrigere sustinuit.
 Nam pro verbis, jam modo recitatis, jussit subscribi:

FEDERICUS IMPERATOR ALEXANDRUM
 TERTIUM PONTIFICEM QUEM DIU
 INSECTATUS FUERAT POST CONSTI-
 TUTAS CUM EO PACIS CONDITIONES
 ET DAMNATUM SCHISMA SUPPLEX
 ADORAT.

At, in ipsa pictura, nihil mutatum, eademque illius perman-
 sit ingenuitas integritasque quæ olim fuerat. Id factum,
 cum ad Senatum Venetum perlatum esset, iniquissimo
 hoc tulit animo, & actutum, non valedicto prius Pontifice,

Residentem (ceū appellant) qui Romæ remanferat, ex urbe excedere iussit, Nuncium autem Apostolicum, secum morantem, aditu porro prohibuit, diserte testatus, haud unquam rediturum se cum Papa in gratiam, nisi antiqua Inscriptio postliminio restitueretur. Quæ omnia Hieronymus Brusoni in Historia Italica l. 3. pag. 119. his verbis in vernacula fere eloquutus est. *Auendo Urbano dopo la partenza da quella Corte dell' Ambasciatore Luigi Contarini, alterato in Sala Regia l' Elogio, che rappresentava il merito acquistato dalla Republica nella difesa di Papa Alessandro Terzo contro Federico Barbarossa, il Senato altamente commosso da così fatta ingiuria non meno graue che inaspettata, commandò immanemente al Segretario Residente a Roma, di partirsene senza congedo: negò al Nunzio le Udienze di Collegio, e si dichiarò con tutti i Principi, che nessun altro partito o ripiego, l' auerebbe giammai appagato, fuor che la intiera restituzione del primo Elogio.* Consequuta sunt hoc Pontificis factum, multa convicia, & excepta jactataque publice Pasquini vox, qua dixisse ferebatur: *Quia Urbani erga homines sevitias, quo ultra progrediatur non habet, nunc aduersus picturas grassatur, & mox statuas inuolabit. Quare, va misero mihi! va carissimo Morforio! va cæteris in Urbe signis!* Potuisset idem, argutum illud, ante triennium summo cum applausu prolatum, immutare leviter, novamque gratiam apud omnes inire, exclamando: **QUOD NON FECISSENT BARBARI FECERE BARBARINI.** In elegantissimo libello, qui *Divortii Cælestis* nomen habet, & *Ferrantem Pallavicinum*, Italorum nostri ævi facundissimum, istiusq; de quo nobis sermo, Urbani Pontificis iussu capite postea plexum, autorem habere fertur, Patri-

Patritius Venetus graviter quoq; de hac Papæ impotentia querens introducitur, estq; operæ pretium, istius audire lamenta, quæ tamen, non vero quo scripta sunt sermone, sed tantum ex Gallica, quam ad manus habemus versione, eaque fortasse minus accurata, edere nobis licet:

L' Eglise Romaine à tousjours esté servie de nous, en la maniere, qu'il estoit convenable, a une legitime Espouse de Jesus Christ. Icelle neantmoins non seulement par plusieurs fois nous respondant avec peu de recognoissance, a conjuré nostre ruine, mais encor finalement a voulu chasser de sa maison la memoire des services qui par tant des siecles ont esté exaltez par le veritable recit des historiens, & approuvez par un Eloge public, donné du consentement de tous les Papes precedents. Ce Lion peut malaisement Souffrir de vray qu'on luy conteste ceste gloire qui à tousjours esté l' aliment de ses pensées genereuses: & nous semble fort estrange, que Venize ayant desja accueilli un Pape fugitif, & l' ayant remis dans son siege qu'il avoit perdu, au detrimement de l' or & du sang de Venize, maintenant les Papes refusent de recevoir en leur propre maison au moins la memoire d' une si grande faueur qu'ils ont receüe. Pourtant la Republique, afin de ne venir par ce seul point a aucune espreeue avec l' Eglise Romaine, consentit qu'on entremist pour leur accommodement l' autorité de la Couronne de France. Mais Urbain VIII. estant different d' avec S. Pierre, ne prend pas garde quand il nie la verité a la voix du Coq. Ainsi perseverant en ceste opiniastreté de ne pas mettre un Eloge, se contente par un fol caprice de prendre pour l' Eglise une glorieuse attestation d' avoir esté servie par les Princes. Ainsi ceste ancienne inscription qu'on voyoit enregistree au Vatican, par la recognoissance de l' Eglise, des bienfaits de Venize, que le temps n' a peu aneantir iusqu' a present, les Barberins l' ont finalement mise a neant, parce par aventure que le Barberins ayans banni de Rome toute vertu, il leur fasche de voir la recognoissance recueillie sous le couuert de leur maison: ou plustost parce que les Barberins ne se tiennent pas obligez pour les services que l' Eglise a receus, en estans plustost les ennemis que les directeurs. Cependant nous n' avons peu sinon nous scandalizer avec un ressentiment d' un trait si ingrat, nous consolans neantmoins finalement voyans que la mauuaise volonté

lonté du Pape, ne nous peut apporter pour le present plus de dommage que celui qui se fait dans l'estendüe des murs de sa maison.

Id est: Nos quidem Ecclesia Romana semper illud obsequiū detulimus, quod conveniebat legitima Sponsa Jesu Christi. Ipsa nihilo minus, cum exigua sepe gratia nobis respondens, non tantum conjuravit in nostram perniciem, sed & tandem ex adibus suis expulit memoriam benefactorum, quæ per tot secula celebrata sunt veris Historicorum narrationibus, & elogio publico approbata fuere, omnium præcedentium Pontificum consensu. At noster Leo, difficulter perferre potest, ut ei controversia fiat de gloria ista, quæ semper pabulum fuit honestissimorum illius conatum: nobisq; vehementer mirum videtur, quod cum Veneti olim receperimus Papam fugitivum, & cum auri sanguinisq; nostri profusione restituerimus in Sedem amissam, nunc Pontifices recusent, admittere in proprias ades, saltem memoriam tanti favoris quem perceperunt. Caterum, Respublica, ne ob hanc solam causam cum Ecclesia Romana collideretur, passa est, ut ad rem componendam, autoritas Regis Gallia intercederet. Sed Urbanus VIII. aliter longe quam S. Petrus animatus, parum referre putat, negare veritatem ad Galli cantum. Sic perseverans in contumacia de non restituendo elogio, stultissime recusat Ecclesia nomine acceptare gloriosum testimonium, Principes ei fuisse a servitio. Unde antiqua inscriptio, quam ob Veneta benefacta, quorum memoriam longa ætas usq; adhuc delere non potuit, Ecclesia grata Vaticano inseruerat, deniq; a Barbarinis in nihilum redacta est, fortasse, quia, postquam Barbarini omnem virtutem Roma expulerunt, agris oculis vident, gratitudinem intra tectum adium illarum admittam. Aut potius, quia Barbarini minime obligatos se credunt, ob servitia Ecclesia præstita, cujus inimici magis sunt, quam Directores. Interim, cæptum tam ingratum non potuit non offendiculo nobis esse, nostramq; provocare indignationem, sed solamur nos tandem, videndo malevolentiam Papæ, in presentia haud aliud damnum asserre nobis posse, præter illud, quod fit in ambitu murorum eorundem domicilii. Discimus exinde, ipsum Gallia Regem Christianissimum, cum Urbano Papa, apud quem multum gratia valebat, egisse, ut picturæ redderetur vetus elogium,

neque

neque tamen negotium ex voto confecisse. Atque hinc factum est, ut Senatus Populusque Venetus infensissimo essent erga Pontificem animo. Sed vero, hos, mutato non nihil rerum statu, conciliare iterum cupiens Urbanus, Anno 1639. ultro illuc Legatum ablegat, nomine *Vitellium*, gratulatum Patribus, de insigni victoria, quam anno superiore de Piratis Africanis reportaverant, & rogatum, Legatos Romam mittere dignarentur, quo cum iis consilia, quæ, in orbis Christiani salutem, Italiæ quietem, & Turcorum detrimentum, meditaretur, communicare posset. Nunc, quid porro successerit, malumus referre verbis, *Illustrissimi & Excellentissimi Senatoris Veneti, BAPTISTÆ NANI, Viri, prudentiæ incomparabilis, eruditionis eximie, & qui splendidissimus in Aula Imperatoris, Gallia, & Hispania legationibus pridem summa cum laude defunctus, merito Principi, & Senatoribus Collegis, dignus nuper visus est, qui Conventui ad tranquil- landam & componendam turbatissimam nostram Europam, Noviomagi (o utinam Feliciter!) habendo, Augustæ Reipub. nomine destinaretur; a cuius Summi Viri sapientia, & in rebus gerendis dexteritate, uti optima quæque nobis pollicemur, ita illi, cæterisque sanctissimæ autoritatis Legatis, qui ibidem convenient, salutem, & prospera quæque vovemus, Deum supplicibus votis precati, faveat illorum consiliis, intersit deliberationibus, atque almæ*
Pacis

Pacis, quam misera Europa unice suspirat, eos faciat Sequestros.

Votum securidet, qui potest, nostrum DEUS.

Cæterum, Laudatissimi Baptistæ Nani, in nunquam satis de-
 prædicanda Reip. Venetæ Historia, & quæ jure bono, Taciti
 Itali cognomen Autori suo promeruit, lib. XII. verba sunt:
*A tali motivi deliberarono i Venetiani d' inviar a Roma un Am-
 basciator Straordinario, con incarichi espressi, che solamente ver-
 sando in ciò, che riguardava la causa de Turchi, o il maneggio della
 Pace di Christianità, s' astenesse de qualunque negotio, che tendesse a
 proprii interessi de la Republica, i quali per gli comuni voleua al pre-
 sente lasciar da parte, e in sospeso. Giovanni Nani, Procuratore di
 San Marco, fù eletto, accioche con certa sua naturale dexterità, e
 con prouetta esperienza, acquistata ne' più graui impieghi della Re-
 publica, promouesse negotii di tanta importanza. Fù egli dal Pon-
 tefice con giubilo accolto, e con honori conspiciui; ma prima, precorso
 Federico Cardinale Cornaro, Patriarca di Venetia, andato (com'è
 l' obbligo del costume) a limitari degli Apostoli, indusse Urbano a can-
 cellare l' inscrizione, da lui posta sotto la memoria d' Alesandro Ter-
 zo Pontefice. Non volle però rimettere l' antica, tacitamente
 lasciandone al Successore il pensiero, già che aboliva quella, della
 quale era stato Autore egli stesso. Il Senato, stimando ciò, in quanto
 era un primo passo, necessario alla perfettione dell' Opera, non tra-
 lasciò d' esprimersi, niente altro poter contentarlo, che la redintegra-
 tione del pristino Elogio. Id est: His inducti rationibus, decreve-
 runt Veneti, mittere Romam Legatum extraordinarium, cum man-
 dato expresse, ut tantum versando in iis quæ attinent ad causam
 Turcarum, aut ad conciliationem pacis in orbe Christiano, abstine-
 ret ab omni negotio, tendente ad proprium commodum Reipub. ista
 enim in presentia communibus postponi, & in suspensio relinqui vole-
 bat. Johannes Nani, Procurator S. Marci electus fuit, qui cum
 congenita dexteritate, & provecata prudentia, quam in gravissimis
 Reipub. expeditionibus parauerat, tanta arduitate negotium pro-
 moueret. Eum Pontifex, cum gaudio & honore insigni excepit. Sed
 prius præcurrens Fridericus Cornarus Cardinalis, Patriarcha Vene-
 tus; vi-*

tus, visitaturus (uti consuetudinis lex cogit) limina Apostolorum, induxit Urbanum ad delendam Inscriptionem quam memoria Alexandri III. Pontificis subjecerat. Nolebat autem reponere veterem, tacite Successori hanc curam relinquens, quandoquidem eam aboleverat, cuius ipse auctor extitit. Interim Senatus, probans quidem istud ceptum, tanquam primum gradum, & necessarium ad operis perfectionem, non neglexit tamen testari, in nulla re alia se acquieturum, quam in restitutione pristini elogii. Enim vero, ad hanc faciendam, nunquam induci se passus est Urbanus, nec fieri sane id poterat, citra presentissimum detrimentum autoritatis suæ atque existimationis, cui vel sola deletionem a se suppositæ Inscriptionis, jamdum pessime erat consultum. Mansit itaque sine titulo pictura Alexandri, ad mortem usque Urbani, quam ipse oppetiit, anno hujus seculi quarto supra quadragesimum. Tum succedens in locum Innocentius X. ex Pamphilia gente, statim post adeptam potestatem nihil prius fere habuit, quam ut amicitiam veterem, quæ Romanæ Sedi cum Republica Veneta intercesserat, revocaret in usum. Quoniam vero perspectum habebat, id fieri non posse, nisi reparato antiquo Elogio, idcirco sua sponte, antequam rogaretur, illud reddidit, quod, sic redditum, nunc in Vaticano conspicitur, perdurabitque sine dubio in temporum æternitatem. Non pigebit, etiam de hac restitutione, adscribere paulo prolixam narrationem supra nobis laudati Hieronymi Brusoni ex l. 12. Historiæ Italicæ: *Intento poscia Innocenzio a cessare l' occasione de' disgusti, che nudriano i nostri Prencipi con la Sede Apostolica, per le asprezze del passato Pontificato; volle riportare egli solo la gloria della riconciliazione della Republica di Venezia, come che concedesse all' altrui mediazione, o rimettesse all' altrui discussione le sodisfazioni degli altri Prencipi. Trattauasi già buona pezza dal Cardinale di Toscana, e da altri Personaggi, e Ministri quivi Residenti, la restituzione dell' Elogio nella Sala Regia.*

E

(dónde

(donde era stato cancellato da Papa Urbano) a favore della Repubblica intorno alle occorrenze note di Alessandro III. co' l'fondamento di scritture apocrife, e false, messe in disputa, e sospetto, dallo scrittore degl' Annali Ecclesiastici. E gia s' andava divulgando, che douessero essi riportare l' applauso di questo accomodamento, che restituendo questa debita gloria della Repubblica, ridonava alla Corte di Roma la residenza de' suoi Ambasciatori: quando il Papa, non voluto concedere ad altri quel merito, che poteua acquistargli con gli applausi universali l' amore della Repubblica; obligandola a corrispondenza eguale alla grandezza del beneficio; improvvisamente, e di suo proprio moto, restitui al suo luogo l' elogio cancellato da Papa Urbano. Di che peruenuta immantamente la nouella a Venezia, non puo dirsi con quanta allegrezza venisse riceuuta da tutti gli Ordini de' Cittadini, vedendo dissipate dalla prudenza del Papa quelle nuuole di mala soddisfazione, che sollevate contra la tranquillità della pace, minacciavano continua tempesta di disgusti, e di turbolenze. Ma il Senato, che non volle mai lasciarsi superare di magnanimità, come non seppe mai cedere di puntiglio ad alcuno; elesse la medesima sera nel Pregadi, Ambasciatore Staordinario a Roma, Angelo Contarini, Caualliere, e Procuratore di S. Marco, per ringraziare il Papa di questa grazia, e chiamato il giorno appresso il Gran Consiglio, vi decretò, non ostante qualunque parte in contrario, la Nobiltà Veneta alla Famiglia Pamfili, nella maniera solita praticarsi co' Pontefici trapassati benemeriti della Repubblica. Auviso che portato al Papa, mentre si trouaua nella Congregatione di Stato, venne da lui riceuuto con lagrime di tenerezza, e con viue espressioni di stima al merito della Repubblica. Id est: Sollicitus deinde Pontifex, de tollendis occasionibus malevolentia, quam nutribant Principes nostri aduersus Sedem Apostolicam, ob asperitates preteriti Pontificatus, solus ipse referre volebat gloriam reconciliatae Reip. Venetae, alienae compositioni discussioniq; relinquens placamenta ceterorum Principum. Urserant jam diu Cardinalis Tuscus, aliq; Viri Praecipui, Ministriq; ibi commorantes, restitutionem Elogii in aula Regia (Papa Urbanus isthic illud deleuerat) in laudem Reipublicae, circa historiam Alexandri III.

quam

quam fundamentis testimoniorum apocryphorum, falsorumque nixus, in controversiam, & dubium vocaverat *Annalium Ecclesiasticorum Conditor*. Erat jam sparsa fama, hos reportaturos applausum facta pacificationis, ut restituta Republica debita gloria, ipsa redderet Roma presentiam suorum Legatorum. Ibi Papa, non volens aliis concedere meritum, quod cum omnium applausu, Reipubl. amorem ei devincere poterat, eamque obligare ad gratitudinem magnitudini beneficii equalem, ex improvviso, & proprio motu, in suum locum restituit Elogium, quod Urbanus Papa obliteraverat. Ejus rei nuntius, cum continuo Venetias perlatus esset, dici non potest, quanto gaudio ab omnibus Ordinibus Civium fuerit exceptus, quod viderent Papae prudentia dissipatas querimoniae nubeculas, quae, contra pacis tranquillitatem excitatae, perpetuas tempestates agrimoniarum & turbarum minabantur. At Senatus, qui nunquam passus est sistere se magnanimitate, prorsus uti nec cuiusquam unquam cessit impotentia, illa ipsa vespere coacto Consilio Centumviginti-virali, destinat Angelum Contarenum, Equitem, & S. Marci Procuratorem, Legationi Romam versus extraordinaria, ut pro hac gratia Pontifici ageret gratias, atque adunato sequenti die Magno Consilio, insuper habitis quae ob stare poterant, Nobilitatis Venetae decus, decernit Familia Pamphilia, eum in modum, qui observatus fuerat circa Pontifices praedecessores, de Republica benemeritos. Hac cum Papae dum Congregationi Status interest, renunciarentur, cum lacrymis quas gaudium expresserat, multaque significatione reverentis erga Rempublicam affectus, illa percepisse dicitur.

Ex haecenus allatis patescit, opinionem nostram, qua vere Friderici I. Imperatoris collum ab Alexandro Papa calcatum fuisse credimus, magnis validisque fulciri argumentis, illique & animo & viribus opus esse, si quis eam in terram arietare praesumat. Certe, quae Rupertus noster attulit, nihil officiant, & hanc ne leviter labefactant quidem. Nam, quod ad *autoritatem Magnorum Virorum*, qui nigro calculo nostram sententiam damnarunt, & ad quam principio Vir

Doctissimus Optimusque provocat, attinet, illa sane percel-
lit nos non nihil, dum talia agnoscimus Nomina, quibus &
publica & privata pietate debemus observantiam, quippe,
sic omnes de Republica Literaria, aliqui de nobis insuper id
promeruerunt. Sed, sat scimus, non ægre ferunt illorum
Manes, si ingenio nostro abundamus, & Sanctissimam Veri-
tatem eminus vereri annitimur, dum ipsi nunc cominus ea
perfruuntur. Possumus etiam post principia hic stare, no-
strosque defensores, qui nostras partes tuentur, ante nos lo-
care, ne nimium nobis metuamus. Siquidem, nostra de cal-
calcato Friderico sententia, Patronos itidem habet, Viros,
summæ inter mortales dignitatis, & in divinis humanisque
literis consummatissimæ doctrinæ. Non est opus Pii IV.
Pontificis, & Augustæ Reipublicæ Venetæ Regalis Senatus,
fidem rursus implorare, sunt nobis insuper præsidio, *Jaco-
bus Angliæ Rex, in Confutat. Torti fol. penult. & in Tortura
Torti p. 263. B. Lutherus in præfat. libelli Baptis Trevi Ha-
driani IV. und Alexandri III. gegen Kaiser Friderichen Baro-
barossa geübet / qui extat Tom. 8. Jenens. fol. 230. b. Phi-
lippus Melanchthon in Chronico Carionis l. 4. p. 942. Cen-
turiatores Magdeburgenses Cent. 12. c. 10. p. 1417. Isaa-
cus Casaubonus in Prolegom. Exercitationum adversus Ba-
ronium. Joh. Henr. Hottingerus Parte 3. Hist. Eccl. p. 12. Autor
Fulminis Bruti, quem Franciscum Hotomannum JC.
fuisse accepimus, p. 71. Simon Schar dius, JC. in libro de persi-
dia Paparum erga Imperatores. Petrus Bertius l. 2. Comm. rer.
Germ. p. 72 Johannes Cluverus in Epitome Histor. p. 504. &
qui inter primos nominandi erant, Johann. Gerhardus,
in De-*

in *Dedicatoria* part. 1. l. 2. *Confess. Cathol.* atque *Johannes Saubertus* Pater in *libello de Biblioth. Noriberg.* Theologi insignes, quos ambos Rupertus confutandos sibi sumit, alterum ex iis, etiam inclementius & contra genium litterarum quas profitebatur, tractans, quod factum dolemus. At, alia Ruperti argumenta videamus; sic ratiocinatur: *Cuicunq; narrationi, inquit, appositæ nota, AIUNT, FAMA EST, FANDO ET ORE VULGIS ALTEM ACCEPIMUS; ea uti commemorari potest, ita pro certa & fidelisive approbata, nec accipi potest, nec debet. — At talis est narratio de Friderico Barbarossa, quod ex antiquissimo Scriptore probare possum.* Affert deinde ad probandum assumptum, præcipue locum *Ouvonis* Ravennatensis presbyteri, quem Scriptorem, ævo, quo hæc contigisse dicuntur, proximū vocat, cui *Marci Antonii Sabellici, Pauli Jovii, Petri Justiniani & Francisci Modii,* addit testimonia. *Ouvonis* verba recitat: *Quibus pactis, Cardinales iidem, ut injunctum eis fuerat, Imperatorem ad D. Marci delubrum, ubi eum Pontifex operiebatur, deduxere; cum ad Pontificem pro foribus templi sedentem accessisset, dejecta ex humero fulgente chlamyde, posito eum genu adoravit. Mox ad pedes provolutus, eosq; exosculatus FERTUR insultanti Pontifici, & propheticum carmen, super aspidem & basiliscum ambulabo, & calcabo leonem & draconem, enunciante, non Alexandro sed Petro, id tribuere, pervicaci dicto respondisse: Pontificem deinde, & sibi & Petro, cæsum ingeminasse; ac tum demum ad complexus mutuos, & par osculum admisisse; conclamantibus undiq; omnibus: Deo laudem esse deferendam. Sabellici, ad quæ provocat, ista sunt: ADDUNT QUI- DAM, Pontificem collo Cesaris prostrati pedem imposuisse, cœ-*

E 3

pisseq;

pisseq, interim Davidicum illud canere: Super aspidem & basiliscum ambulabis! Notum est carmen. Tunc Fridericum ingentes alentem spiritus, dixisse: Non tibi, sed Petro! cui Alexander iratosimilis, impressa fortius planta, & mihi & Petro! responderit. Ferunt dominica assensionis die id factum. Pauli Jovii istud adducit: Itaq, pacificatore Ziano, Venetorum Principe, Imperatorem ad pedes suppliciter projectum Pontifex præ foribus Marciani templi rite expiavit, in gratiamq, recepit. TRADUNT SCRIPTORES, Pontificem antea cæta calamitatis suæ memorem, osculanti pedem, contracta fronte, hoc Davidicum carmen protulisse: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem! ut domitæ superbi animi ferocia nequaquam humaniter illuderet; ad quod Cæsar tam pie, quam graviter, reidenti vultu responderit: Non tibi sed Petro. Petri Justiniani sequentia inculcat: Alexander autem Friderici collo planta supposita, Davidicum illud protulisse DICITUR. Denique, ex Francisco Modio laudat verba: ADDUNT QUIDAM, Pontificem, quasi ita illum expiaturum collo ipsius prostrati pedem imposuisse, cæpisseq, interim Davidicum illud canere.

Ratio postulat, ab iis testimoniis, quæ Ruperti thesin defendere debent, segregare ante omnia *Pauli Jovii* dictum, quod notam dubitationis minime appositâ habet. Nec enim profecto ipse Rupertus ⁷⁰ TRADUNT SCRIPTORES, pro tali signo, ratiocinio ausus est inserere. Fuerint itaque indicia hæsitationis, formulæ istæ sermonis: AIUNT, FAMA EST, FANDO, ET ORE VULGI SALTEM ACCEPIMUS, sed, ab istis nimium differt Jovii locutio, quam nos, ex contrariorum lege, certitudinis notam esse contendimus, dum illas, a Ruperto allatas, dubitationis suspicionem præbere fatebimur. Nam, iis, quæ *ajunt*

in tri-

in trivis, quæ sola fama, aut fando, ac ore vulgi saltem accepimus,
 illa, quæ *Scriptores tradunt*, ex adverso solemus opponere, ut
 pari passu isthæc ambulare, & pro iisdem accipi nequeant.
 Tum demum, fuisset aliquod momentum in Jovii loquela,
 si illud, *tradunt Scriptores*, excepisset formula, *penes*
quos fides erit, vel alia æquipollens: nam, sic aurem vellere
 nobis licebat, meminisse illorum Senecæ l. 4. Nat.
 Quæst. *Quod Historici faciunt, & ipse faciam.* Illi, cum multa
mentiti sunt ad arbitrium suum, unam aliquam rem nolunt spon-
dere, sed adjiciunt: Penes auctores fides erit. Omnino igitur
 Rupertus aliter argumentum necit, aliter probationes af-
 fert, quoniam nemo unus Scriptorum ab eo laudatorum,
 illas adhibuit expressiones, de quibus est in argumentatio-
 ne. Proinde, nihil quicquam Jovius Ruperto favet, & si fa-
 veret, in promptu erat eum repellere, tum quod fides ejus
 apud cordatos judices, Justum Lipsium in notis ad l. 1. pol.
 cap. 9. Gerhardum Johannem Vossium c. 9. Artis Histor.
 & Bodinum in Meth. Histor. c. 4. summopere laborat, tum
 maxime, quod Scriptor recens est, & in controversia de re
 multis ante ejus ætatem seculis gesta, testis munere ne quic-
 quam fungitur. Valeat hoc postremum, ad excludendum si-
 militer *Franciscum Modium*, Jovio, A. C. 1552. defun-
 cto, multo etiam juniorem, quippe qui Patrum nostrorum
 memoria vixit, & A. C. 1597. diem obiit supremum. Quod si
 vero ullum, vel leviculum momentum, inest incertitudinis
 notæ, quam Modius in narratione de calcato Friderico
 Barbarossa appinxit, nos quidem jure meritissimo adversus
 illum educemus, antiquiores longe, *Jacobum Philippum Fore-*
stum Bergomensem monachum, Ordinis S. Augustini, in Supplem.
Chronicorum; Angelum Politianum, in Oratione Clarorum Viro-
rum ad Alexandrum VI. Johannem Nauclerum Chron. volum. III.
 gene-

generatione 40. f. 235. Johannem Stellam Sacerdotem Venetum, qui vitas CCXXX. Summorum Pontificum dedicavit Dominico Grimanno, Patriarcha Aquilejensi; quos serio, nude, & simpliciter calcationem asseverare, ipse Rupertus non dissimulat. Sic soli supersunt, *Ouvvo Ravennas Presbyter*, & *Marcus Antonius Coccius Sabellicus*, ac *Petrus Justinianus*, qui nobis obstare videntur, & cum quibus qualibet conditione transigere oportet. Nam, si *Ouvvo*, Scriptor Friderici ævo proximus; si *Sabellicus*, qui, Veronæ agens, ex veterum, uti ipse in Præfatione loquitur, *annalium & Commentariorum perplexitate*, Historiam Venetam ab Urbe Condita contexit, & ad sua usque tempora productam, Venetiarum Principi & Senatui inscripsit; si denique *Petrus Justinianus*, Patritius ac Senator Venetus, de veritate calcationis ab Alexandro Papa factæ, dubitarunt, & rem omnem in medio suspensam relinquunt, non negamus, facere id quodammodo ad scrupulum injiciendum. At vero, *Ouvonem* (quem infra Rupertus *Ononem* alias vocari perhibet) que I concernit, fatebimur ingenue, judicium de illo nos ferre non posse, quando quis fuerit, juxta scimus cum ignarissimis. Neque tantopere id nobis vitio verti debet, qui curtam & tenuem nostram suppellectilem libenter agnoscimus, cum ipse Vossius vastissimæ lectionis & πολυμαθέστατος Vir, hunc *Ouvonem* ignorarit, nec ullam ejus in Commentariis de Historicis Latinis injecerit mentionem. Claruit sane inter Historicos aliquis *Ouvvo* sive *Onno*, Frisius, Monachus in cœnobio Fontanellæ: sed is, extremis Justiani Junioris temporibus vixisse deprehenditur. Alium *Ouvonem* & qui ad Friderici Barbarossæ, vel sequens proxime ævum pertineat, non recordamur a quoquam, præterquam solo Ruperto, memorari. Unde suspicati sumus, *Ouvonis* illud nomen, apud Rupertum forsitan corruptum esse, & pro *Ouvone*, *Obbonem* legi debere.

Etsi

Et si enim nec Obbonem Historicum agnoscit Vossius, floruisse tamen aliquem isto nomine insignitum circa Frederici tempora, atque adeo descripsisse hunc accurate, infelicem Imperatoris adversus Venetos expeditionem, Sabellicus nos docet, apud quem legimus: *Ferunt Pontificem ipsum (Alexandrum III.) cum Ducem (Venetum Ciani) literas ad Federicum, de fide Legatis habenda, cera obsignantem conspexisset: In Ciani & aliorum gratiam mandasse, ut Ducaria deinceps literæ plumbo munirentur: quem observationis usum, ad hunc diem servari non ignoramus. Obbo, quem cum codicis unde hæc accepimus vetustate, tum quia omnia quæ eo bello accidere diligenter perscripsit, tempestate illa fuisse suspicari libet, duplici ait Venetos Principes ad eam diem signandi forma usos fuisse: ut publica monumenta plumbo, Epistolas ac reliquos libellos cera communirent: sed, tum primum Alexandro autore receptum, ut in his quoque plumbo illi uterentur.* Fieri potest, ut apud istum Obbonem habeantur, quæ Rupertus tanquam ab Ouvone Ravennatense accepta, protulit, nisi malimus dicere, aliquem Auditorum, qui ex ore dictantis illas Observationes Befoldianas excepit, & cujus exemplar typographus in impressione sequutus est, non satis recte perceptum nomen ita depravasse. Nihil tamen definimus, quia libro destituimur, unde nec solidi quid afferre licet, quod ad addendam vel demendam isti testimonio fidei, multum faciat. Est interim certum, illas quæ dubitationem videntur involvere locutiones, non semper vere hanc innuere, & crebro, *Fertur, Ajunt, Dicunt, Ad-dunt quidam*, dicere Scriptores, etiam in re de qua minime ambigebant. Observarunt Theologi, & inter reliquos B. Glassius noster l. 3. Philolog. Sac. tract. 5. can. 25. ne in Sacris quidem Literis, ubi tamen mentis & linguæ opifex loquitur, & ita loquitur, ut ab omnibus promiscue intelligi velit, *Dubitandi adverbium non semper incertitudinem directe importare, sed vel rei difficultatem exprimere, vel propter ali-*

F

am

Et si

em rationem emphatice adhiberi; ut mirum esse non debeat, si profani Scriptores, simili loquendi modo, qui ad incertitudinem ex sese spectat, sæpe præ modestia, alias ad invidiam declinandam, nonnunquam folius elegantiae, connexionis, aut transitionis causa, in re & verissima & manifestissima utuntur. Licebat multa in hanc rem afferre, sed, quia modus servandus, haud evagabimur extra limites, & a Sabellico ac Petro Justiniano, quos suæ causæ patronos citat Rupertus, & in dubitantium numerum refert, haud discedemus. Non urgebimus operose, illam, quam Rupertus vult, incertitudinis notam, Petrum Justinianum, minime toti de calcatione Friderici historiae, sed tantum verbis quæ Alexandrum Papam enunciaffe perhibent, addidisse, ait enim: *Alexander autem Friderici collo planta superposita, Davidicum illud protulisse dicitur*: ut jam, si proba fit & demonstrativa Ruperti ratio, nihil ultra sequatur, quam vocasse in dubium Petrum Justinianum Davidica verba protulerit Pontifex, relinquatur nihilo minus eadem opera, illum pro comperto habuisse, quod ipsa acciderit calcatio. Ast, hæc levia sunt, quin potius probatum dabimus, illud Sabellici *Addunt quidam, & Petri Justiniani Dicitur*, nihil minus quam eorum in hac historia describenda dubitationem arguere, nec posse istam mentem illis tribui, citra gravem & manifestissimam injuriam. Prorsus enim, quasi animo præsensissent, futuros, qui sua dicta sequius essent interpretaturi, & hæsitacionis cujusdam sese insimulaturi, solemni gravissimaque hanc a se suspicionem amotam voluerunt protestatione. Nimirum Sabellicus, postquam omnem de Victoria Venetorum ab Ottone reportata, de calcatione a Friderico passa, & de privilegiis Ciano ab Alexandro concessis, absolvisset narrationem, postremo subjungit: *Hæc sunt,*
quæ

qua a domesticis, externis Scriptoribus, & de inclita Ve-
netorum victoria adversus Othonem Federici filium accepi: De qua
ne aliquo modo scribere dubitarem, prater alia multa,
qua quantumvis amplam arguere possunt victoriam, illud quoque me
vehementer admonuit, quod Veneti illi, qui multis retro annis fuere,
rem omnem, ut gesta est, in publicum referendam censuere. Totam ipsius
belli series figurata est in ea parte fori, ubi octavo quoque die ad crean-
dos magistratus comitia habentur. Pari ratione sibi cavit Petrus
Justinianus, dum sequentibus claudit eam, de qua agimus,
historiam: Caterum, non desunt, qui affirmant, fuisse insignia
illa (Ducis Veneti, umbellam puta, argenteas tubas octo, to-
tidemque diversi coloris vexilla,) aliunde quasita, victoriæque
hujus successum diversum ab eo, qui a nobis traditus est, enarrant:
sed, id Veneti Annales habent: confirmatque hoc idem figuratio illa
in comitiis totius rei gesta. Nisi enim res eo modo, quo
secuta, & a nobis relata est, veritatem con-
tineret, non utique Prisci illi Veneti, modestia pleni, tam
imprudenter eam Historiam in publicum referendam censuis-
sent. Adde, quod ejusdem rei schema Senensi in urbe ducentesimo
& amplius abhinc anno, figuratum apparet: id quod multi vidisse
affirmant, inquis Matthæus Dandulus, & Aloysius Mocenicus, Viri
Amplissimi, sunt, qui dum e Roma legatione functi, per Hetruriam
iter facerent, rei gesta seriè in publico Senarum atrio depictam inspe-
xere; & ad præsens hoc tempore quo hæc scribimus, Pius IV. Pon-
tifex Maximus, Romæ in insigni aula a Josepho Salviati, pictore
nobilissimo, excellenti opere representandam curavit. Sequitur
deinde Elogium, quod supra repræsentavimus, & alia quæ-
dam, ac pergit postea Justinianus. Sed, id Externi Scriptores
non ponunt, nec iidem propterea negant. Satis est, quod
domestici annales asserant, referant, attestentur,
quos sequi debeo, in his præsertim, quæ tam vero

F 2

simi-

similia sunt, ut nihil possit esse, vel magis simile, vel rationi, fideiq, proximum.

Responsum est argumento, quod, ab hæsitantia Scriptorum nexuit Rupertus, examinemus jam huic proxime subjun-
ctum enthymema, aut, si quo alio nomine appellandum est, infrequens cæteroquin ratiocinium, quod una sola, & ne ea quidem integra, constat propositione, nec infert conclusio-
nem. *Quæ Historia, inquit, studiis Scriptorum sty- lo haud secus inter se, quam illi gladio decertanti- um, est corrupta.* Non addit alia, ad ipsam argumenta-
tionem facientia; nisi quod subjecit: *Quamobrem nihil in verecunde vel pesulanter agimus, si famam illius avi, quo scripsit Ouvo, prorsus non admittimus.* Et hoc secundum nostrum argu-
mentum est. Quemadmodum autem Ruperti hoc argu-
mentum mutilum, quivis facile ex ingenio expleverit; ita tamen non omnibus, illas ingentes, quas in hac historia cum se invicem lites intercedere Scriptoribus Vir Literatissimus inruit, simul animo illico recolere conceditur, atque usus erat, paulo verbosius cum Lectore suo ageret, ac dissidia pro-
ferret in apricum. Interim, nihil refragamur, & concedi-
mus libentes, in circumstantiis hujus historię, hoc est, de loco ubi prælium inter Ottonem & Zanium commissum; de habitu vestium quo Alexander urbem Venetam ingres-
sus; de regione ubi Fridericus agebat, cum nuncium infeli-
cis cladis captique filii acciperet; de temporis mora quam uterque Venetiis exegit; aliisque ejusmodi, diversos diver-
sa tradidisse. Verum, hæc, causæ, ut cum Plinio loquamur, jugulum non petunt, sed talum tantum, tibiam aut pedem.
Et, an inveniri potest ulla in universum, ab aliis quam *θεογράφοις* Scriptoribus in literas relata vetus historia, in qua, mo-
do

do a pluribus prodita sit, non circumstantiarum quaedam sese offerat varietas? Aut igitur omnis antiquarum rerum delenda memoria, aut accipiendi & mussitandi hercle sunt, isti cum ea naevi. Apposite ad nostram sententiam, quam in alio negotio scripsit Georgius Calixtus libro de Conjug. Cleric. pag. 345. *Si quid in circumstantia una vel altere varietur, imo etiam si falsi non nihil deprehendatur, propterea veritas ipsius facti non collabitur, nisi pari de causa magnam partem universa historia, & praesertim Pontificia, qua in enarrandis plerisque circumstantiis, ut patria, domo, annis, mensibus, diebus Paparum, nulla alia sub sole incertior, eversum eamus.* Potest etiam ad singulas narrationes haud incommode pertrahi, quod de integris Historiarum libris, non eleganter minus, quam probe monet *o π λ υ υ* Vossius de Arte Histor. cap. 9. *Quaecumque de Historicis diximus, ita accipi debent, ut eos etiam homines esse cogitemus; nec statim respiciamus, si uspiam aliquid se immisceat falsi. Nam, ut pauxillum aqua marina, non dico Eridanum, sicut Rhenum, sed ne fluentum quidem, falsum efficere potest: ita nec historia mendax dici debet, cui fabulosi aliquid irrepsit. Imo, nec fieri potest, ut non interdum, fallamur in his, quae longissime a memoria nostra sunt remota, praesertim in exterarum gentium rebus.*

Ultimi argumenti vis, quo suam munivit sententiam Rupertus, in silentio insignium aliquot monumentorum & Scriptorum sita est. Nempe: Dicere Sigonium, se, quae post Imperatoris ingressum in Venetorum urbe gesta sunt, omnia referre ita, prout Alexander ipse literis mandavit. At, in ea narratione nihil esse de calcato collo, nihil de Psalmographi verbis. Scribere Baronium, tacere de hac re testes in Bibliotheca Vaticana av-
ro. 16. 1. 1. Auctorem Aetorum MSS. Alexandri; ut & Romualdum Archiepiscopum Salernitanum, Longobardico caractere exaratum. Enim vero, quia Celsus J. C. in l. 24. D. de Legibus, Incivile esse pronunciat, nisi iura lege perspecta, una aliqua particula ejus proposita, judicare vel respondere: nolumus magis turpiter nos dare, & nulla eorum monumentorum quae Si-

gonius ad manus se habuisse gloriatur, visa parte, quicquam pronunciare: non tamen nos quisquam coget, ut iis folis plus tribuamus, quam aliis quæ ex aduerso stant, sextentis. Ad illa Baroniana autem quod attinet, non tantum cum B. Gerharo contra excipere conceditur, ab ipso Baronio proditum esse, *Acta illa MSS. non esse integra, sed truncata & sine carere*, ut proinde suppressio cervicis Imperatoris in illa parte potuerit esse annotata, quæ injuria temporis periit. Est enim hæc profecto egregia, nec temere nata conjectura, & ad eam refellendam ac absurditatis vincendam, plus afferendum erat unâ, (quam nos supra meliori jure retorquebamus,) sententiâ: *Non sufficit suspicari ubi de alterius fama agitur, decet scire*. Ostendisset Rupertus, fieri non posse, ut in ea parte qua Codex MS. deficit, illa, de calcatione Imperatorii colli mentio locum inueniret, & tum demum aliquid aduersus Gerhardum profecisset. Quod, quia facere neglexit, aut ob libri defectum, nullatenus valuit, stat adhuc opposita conjectura, firmo, ut in re tali, pede, nec solo joculario dicto prosternitur. Sed vero, nos amplius, istis, a Baronio ex MSS. Codicibus adductis autoritatibus objicimus, Brusoni, quem supra loquentem introduximus, ore, *apocryphas illas & falsas esse*, autorumque antiquorum nomina mentiri. Si enim id vitii in iis a doctioribus non deprehensum fuisset, non credo hæc propalam disertissimis verbis enunciare audebat homo Italus, in media Italia, aduersus Cardinalem insignem, omniumque judicio maximum. Neque dubitaverim, Sigonio æque ac Baronio, Fortunatum Olmum, qui recens est scriptor, & A.C. 1629. librum suum evulgavit, abunde satisfecisse, & ostendisse, quas merces venum exposuissent. Præter hæc urget Rupertus *Bartholomæi*

Plati-

Platina, historia Pontificia, uti vocat, *Suetonii*, de calcato Friderico silentium: quod, cui bono fecerit, non liquet. Nam, apud *Platinam* nec de prælio inter *Ottonem* & *Zanium*, commisso, ulla mentio, quare necesse est, proprium vadimonium deserat *Rupertus*, & illam pugnam quoq; inficiari occipiat, si quid valet *Platinæ* in hac re autoritas. Enim, nos *Platinam* parû moramur, & longe minus adhuc, quem deinde allegat, *Gilbertum Genebrardum*, novissimum Scriptorem, & patrum nostrorum memoria, hoc est A. 1597. fato defunctum. Addit tandem *Rupertus*: *Ex Germanicis Scriptoribus qui ante annum 1450. vixerunt, & scripserunt, ne unum legere memini, qui hoc ad totius Germanicæ nationis ignominiam pertinens, notaret.* At, obsecramur vos, *Boni Manes Ruperti nostri!* Annon, quia factum hoc *ad totius Germanicæ nationis ignominiam pertinet*, ideo verisimile est a Scriptoribus Germanicis fuisse suppressum? Quid enim? nunquid non multis inesse poterat is animus, quo præditus fuit *Rupertus* vester, quatenus in media *Henrici IV. & Gregorii VII.* historia, ubi tamen nondum ad calcationem usque processum fuerat, hanc ei vocem expressit: *Nolo cetera, sunt enim prorsus indigna memoratu.* Quanquam, est in universum admodum debile & infirmum argumentum, quod ab humana autoritate negata ducitur, quicquid tandè tergiverfetur *Rupertus*, nec nobis, itidem uti illi, *Philosophorum* nomine digni censentur, qui hanc argumentandi rationem admittere solent: *Aristoteles lib. VI. Ethicorum non recenset aliquem sextum habitum instrumentalem, a reliquis distinctum; Ergo talis non datur: inest enim illi quædam avaritia.* Ex solis *Scripturis*, negative argumenta formamus in dogmaticis, quia,

quic-
et, ut
t, sex-
n tan-
b ipso
a, sed
Impe-
njuria
emere
s con-
os su-
suffici-
et Ru-
deficit,
nvene-
ecisset.
ullate-
ut in re
sed ve-
s addu-
ora lo-
as &
men-
rehe-
verbis
dversus
imum.
natum
n suum
rces ve-
holomai
Plati-

quia, ut nostra faciamus nota Augustini verba l. 2. de Doctr. Christ. cap. 9. *in iis quæ aperte in Scripturis posita sunt, inveniuntur illa omnia, quæ continent fidem moresq; vivendi; & illa Hieronymi, in cap. 23. Matth. Quicquid in Scripturis non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur, qua asseritur.* Sed, extra dogmata sanctæ catholicæ fidei, nullius pretii est argumentum quod e loco testimoniorum per negationem infertur, ne ex Scripturis quidem formatum, & probamus ista Bellarmini ex l. 2. de Rom. Pont. cap. 8. *Nihil concluditur ex argumentis ab auctoritate negative. Non enim sequitur, Lucas, Paulus, Seneca, non dicunt Petrum fuisse Romæ, igitur Petrus non fuit Romæ. Non enim isti tres omnia dicere debuerunt, & plus creditur tribus testibus affirmantibus, quam mille nihil dicentibus, modo isti non negent, quod alii affirmant.* De reliquo, non negamus, habere interdum aliquod pondus argumentum quod a silentio Autorum petitur. Nimirum, illud ei conciliatur, si ostendi queat, per multa secula rem aliquam penitus fuisse ignoratam, nec nisi posterioribus Scriptoribus unice esse proditam; imprimis, si ex coævis rei de qua quæstio est monumentis, contraria fere eliciantur. Quomodo enim juniores scire possent in re historica, quod a majoribus non acceperunt, aut cui plane contradicunt? Utantur igitur porro licet Eruditi, ceu ante factum est, hac probatione, ad redarguendas narrationes, *de legibus Justinianeis per Lotharium reductis; de Institutione Electorum sub Ottone III. de ead. Lauretana, aliasque ejusmodi.* Sed, de historia calcati Friderici alia res est, nam illa, etsi a Germanicis Scriptoribus tradita non fuit, prodidit tamen eam Itali, & inter hos, concedente id Ruperto, *Scriptor Friderici avo proximus,* vel potius, si Sabellico credimus, temporum illorum omnino æqualis. Proinde, ruminemur citra nauseam, illud Petri Justiniani supra jam laudatum; *Sed, id externi Scri-*

Scriptores non ponunt : nec iidem propterea negant. Satis est, quod domestici annales asserant, referant, attestentur.

Atque hæc sunt, quæ Ruperti nostri Argumentis obstare videntur: Superest, ut Conjecturas quoque illius absolvamus. Initio, non dubitare se, ait, quin pictores Guelficæ factionis, fallacis istius fame, de calcato Cesaris collo, potissimi autores fuerint. Id olim se dixisse, & postea in literis sibi accessisse Reinesium. Sed, si Geulficæ factionis pictores, tam audaces erant, ut Imperatorem tanquam a Papa calcatum falso repræsentarent, multum miramur, non repertos contra alios fuisse pictores Gibellinos, qui, ut remorderent adversarios, Attilæ institutum, quod ex Suida deinde narrat Rupertus, imitando, Imperatorem suis pedibus Papam calcantem exhibebant, imprimis quia citra mendacium & fraudem id facere licuisset, nam Imperator Alexandrum Papam Sede dejecerat. Nisi forte hanc unam rem Gibellini Guelfis concedebant, in cæteris semper contrarii. At enim, nihil odio, nihil amori, nihil lubricitati pictorum in hac historia depingenda relictum fuit, verum, a mercenariam operam locantibus, jussu (quod iterum dicendum est) & autoritate Jacobi Theupoli Ducis, Spectatissimorumque Almæ Venetæ Republicæ Patrum, ære publico historia efficta est, & fuit efficta, jamdum Anno a nato Christo MCCXXVIII.. Ex quibus simul apparet, quantopere deceptus fuerit Rupertus, dum in Epistola ad Amplissimum Virum, Georgium Richterum, JC. & hujus Academiæ quondam Procancellarium gravissimum, suspicabatur, Pictorem qui Ahenobarbi historiam in publico Senarum atrio, ante hos ducentos quinquaginta annos exhibuerat, primum inspectam Matthæo Dandolo & Aloysio Mocenico Legatis Venetis, simplices ita infatuasse, ut ingenii lusum tandem in veram historiam con-

G

am con-

am converterent. Leguntur hæc in Richterianis Epistolis pag. 359. Verum enim vero, non cum pictore ex ingenio ludente, & quidvis parieti illinente, multo minus cum fatuis, nobis negotium intercedit; nec agitur de Senensi pictura, quæ solorum ducentorum quinquaginta circiter annorum fert ætatem. Sacri Veneti Senatus fidem, religiosi veneratores compellamus: In picturam, quæ univ-
 fis propemodum quingentis annis est vetustior, oculos mentemque defigimus.

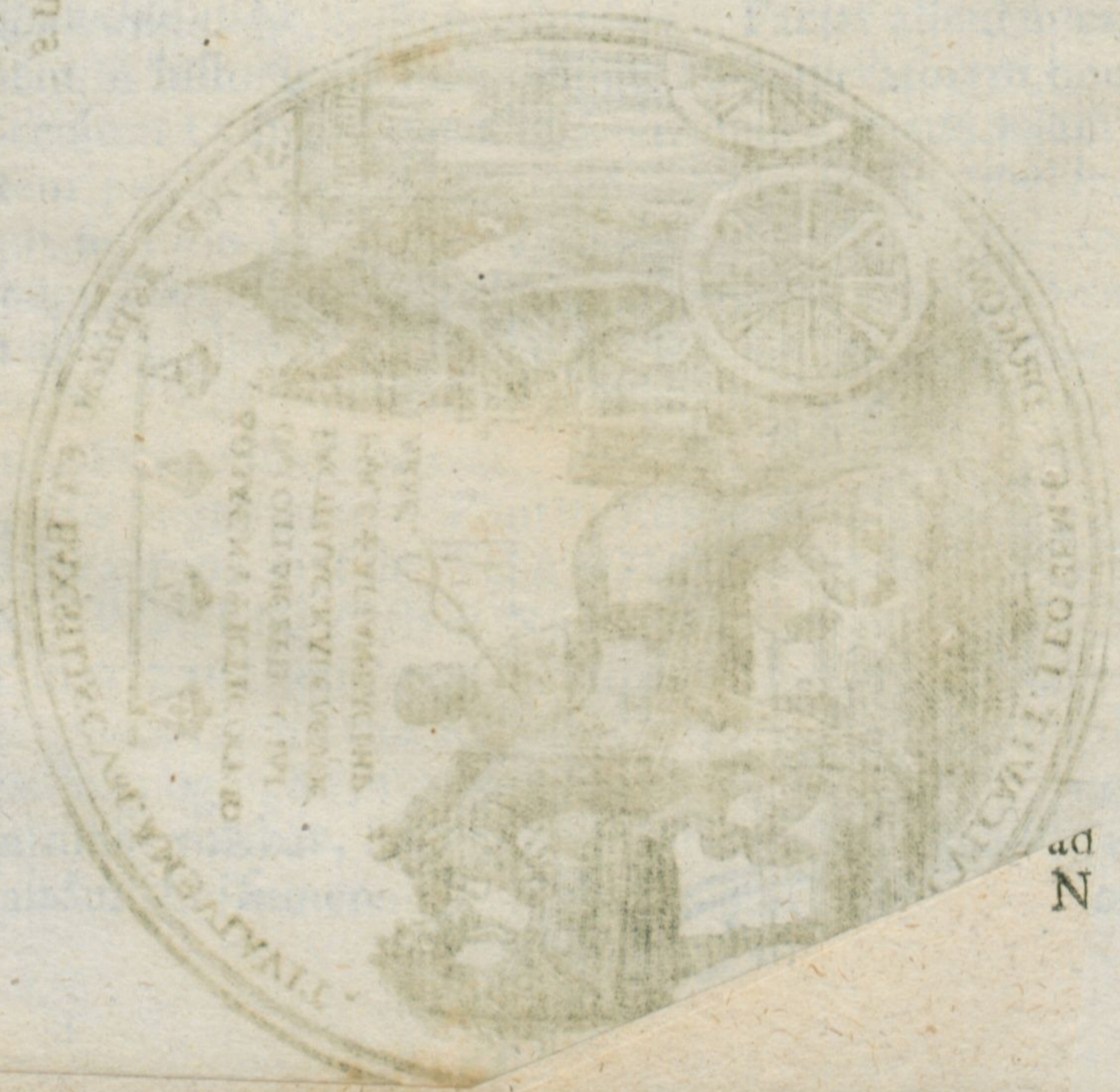
Cum his, etsi ultro jam pereunt, reliquæ quoque Ruperti conjecturæ, ex Oriente usque petitæ, operæ tamen pretium est, separatim quid de iis monere. Existimavit Rupertus, *Bellos & festivos homines, picturam quandam Byzantinam quæ explicaverat miserabile fatum Absimaræ & Leontii, conspexisse, & transtulisse huc: Sic enim esse apud Siffridum in A. C. 689. Utrumq; (Absimarum & Leontium,) cepit (Justinianus Imperator) & eorum corda calcavit, populo acclamante: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & sic decollati sunt.* Faciat alicui mirationem, in historia ad Justinianum II. Imperatorem, hoc est Seculum a Christo nato VII. attinente, haud alium testem produci, quam Siffridum, Misnensem presbyterum, qui, non nisi Alberti Austriaci Imperatoris vixit temporibus. Esto tamen, vera scripserit is Chronologus, an ideo statim de miserabili illo fato extabat pictura quædam Byzantina, pictoribus occidentalibus visa? Adde, quod Zan-
 nius Princeps victor erat, qui suis, Venetæque urbis auspiciis pugnaverat. Pontifici, nullæ in ea victoria partes, sed tantum ei fuit **SUA DIGNITAS VENETÆ REIPUBLICÆ BENEFICIO RESTITUTA.** Zanio igitur, non Papæ, in ista historia tribuisset pictor triumphalis, quam vult Rupertus, acclamationis formulam ex Psalmographo, aut potius ipsam rem, si ludere cum hominibus volebat, & exemplar ex Byzantina tabula ad imitandum sibi fumere.

Novis.

HERVACIUM NUMMUS

VEREUS

BN

Novissime, tam in observationibus Befoldianis, quam in laudata ad Nobilissimum *Richterum* Epistola, opinatus est Rupertus noster, facere aliquid ad sententiam suam comprobendam, Heraclii quendam Numum, sive potius, uti nunc vocare solent, Metallionem prægrandem, unde posteriore loco, *Sicut hodieq;*, inquit, *victorum imaginibus dicta & sententia circumscribi solent, ita pictor addidit: SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM*, quæ eadem, *Sculptor quidam, adjecit imagini & currui triumphali Heraclii Imperatoris, sicut ex numis constat.* Cæterum, iste Heraclii, quem innuit, Numus, fertur in primis, & a multis est depictus. Sed, quidam, uti *Casalius*, lib. de veterib. sacr. Christ. ritib. cap. 100. & Præstantissimus *Carolus Patinus* noster, in Introduct. ad Rem Numariam quæ Gallice extat, p. 221. non dederunt cum plena inscriptione: Alii, uti *Octavius Strada* p. 270. *Lipsius* l. 3. de Cruce cap. 16. & *Fortunius Licetus* l. 6. de reconditis antiq. lucernis cap. 79. habent quidem omnia ejus verba, verum Numum justo minorem commonstrant. Ergo, non omnino nullam gratiam apud Lectorem nos inituros confidimus, si totam illius effigiem, & veram magnitudinem, hic repræsentamus. Facimus autem id perlibenter, quando Nobilis quoque & Integerrimus Vir, *Joh. Andreas Viatis*, Noribergensis Reipublicæ primarius Civis, & Amicus noster, quem singulariter & diligimus & colimus, ex egregio Museo, quod artium quarumcunque speciminibus, armis antiquis ac recentibus, Numis quoque pretiosissimis, non suo Penatumque tantum, sed universæ urbis ornamento, refertum possidet, ipsum Metallionis archetypum, pro insigni sua erga nos humanitate, in hos usus benigne communicavit. En, hic ille est:

* * * * *

G 2

Facile

Facile primo aspectu quisque animadvertit, utriusque lateris inscriptionem, subinde ab indocto signatore corruptam esse, in eaque restituenda, Rupertus ac Licetus laudabilem præstiterunt diligentiam. Quæ Heraclii capiti circumscripta sunt, secundum Rupertum sic vere legere oportet:

ΗΡΑΚΛΕΟΣ. ΕΝ. ΧΩ. ΤΩ. ΘΕΩ. ΠΙΣ-
 ΤΟΣ. ΒΑΣΙ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟ. ΡΩ. ΝΙΚΙΤΗΣ.
 ΚΑΙ. ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ. ΑΕΙ. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Sic oportet secundum eundem interpretari: *Heraclius in Christo DEO fidelis, Rex & Imperator Romano-
 rum, Victor & Legislator semper Augustus.* Paulo aliter circa hæc verba versatur Licetus, nam, & aliunde legendi facit initium, & quædam verba paulo aliter accipit, imo, id, quod retro, ad collum Heraclii scriptum est, circa quæ interpretanda Ruperto aqua hæserat, & quæ plane neglexit, cum cæteris conjungit. Quare, si hunc sequamur, sequenti modo lectio & interpretatio instituenda fuerit:

* αυτοκρά-
 τως.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΚΑΙ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ. *
 ΡΩΜΗΣ. ΝΙΚΙΤΗΣ. ΚΑΙ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.
 ΑΕΙ. ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. ΕΝ. ΧΩ. ΤΩ. ΘΕΩ.
 ΠΙΣΤΟΣ. ΑΠΟ. ΝΙΚΗΣ. * Rex & Im-

* νικης

perator Romæ Victor & Logotheta semper Augustus Heraclius in Christo Deo fidelis, post victoriã.

Adolphus Occo, Medicus Augustanus, librum suum Numismatũ Imperatoriorum, a Pompejo Magno ad Heraclium usque continuatorum, cum ista inscriptione (alia enim hujus Metallionis apud eum non visuntur) claudens, legit:

ΒΑΣΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΡΩ ΝΙΚΙΤΗΣ ΚΑΙ
 ΝΟΜΟ-

NOMOΘETHC AEI AVΓOYCTOC
 EN XΩ TΩ ΘEΩ ΠICTOC. Conve-
 niunt cætera penitus inter se Rupertus & Occo, nisi quod
 de p̄ imordiis lectionis discrimen intercedit, quod leve est,
 & parum refert, utro modo incipias. Potius tamen cum
 Ruperto facimus, quia sic τὸ *semper Augustus* postremum lo-
 cum occupat, quod fere subjici solet nominibus propriis
 Imperatorum sequioris ævi, non præmitti. Malumus
 quoque ΡΩΜΑΙΩΝ & ΝΟΜΟΘΗΤΗC cum
 Ruperto & Occone legendum arbitrari, quam ΡΟΜΗC
 & ΔΟΓΟΘΗΤΗC cum Liceto, nec probamus illud
 ΑΠΟ ΝΙΚΗC five superioribus, ad quæ neutiquam
 pertinet, junctum, five ab iis separatum. Etsi enim diffici-
 lis hic in Nummo evadit lectio, & ipse Rupertus sensum
 scriptiois assequi desperavit, tamen ΝΙΚΗC non satis
 quadrat, & de alia voce cogitandum, quæ magis ad notas
 in Nummo expressas, accedit. Sane quidem, ΑΠΟ ibi ha-
 beri, minime dubium est, sequitur deinde, perspicue Α
 quod excipit I, extremas vero literas I & C esse,
 itidem certum videtur. At, difficultatem parit, quod, cum
 cæteroquin singula vocabula punctis solite in isto numo
 discriminantur, hic quidem, ita conjungantur omnia, quasi
 unum solum verbum constituent; tum vero, elementum
 quod quintum numero est, quale sit, non clare se manife-
 stat. Referunt melius, præ Liceti sententia, quod in Nummo
 sculptum habetur Lipsii & Stradæ expressiones, quorum
 ille ΑΠΟΛΙΝΙC hic ΑΠΟΑΙΜΙC, legerunt.
 Sed, eæ voces, cum, sic exaratae, sensu careant, nisi distin-
 ctione & emendatione juventur, evadunt inutiles. Velle-

mus igitur, hoc Eruditiores nobis præstarent; ab iis autem, quia hætenus deserimur, quoad ipsi officium facient, & meliora docebunt, nostram tantisper nobis proponere conjecturam venia esto, qua ΑΠΟ ΛΥΠΗΣ, aut ΑΠΟ ΛΥΜΗΣ vel ΑΠΟ ΛΗΜΗΣ explicacionem faciendam esse censemus, quæ, Latine fuerint: POST MÆROREM. POST CALAMITATEM. POST OCULORUM CALIGINEM. Quodcunque ex his accipias, neque a Numi characteribus nimium discrepans lectio, aut valde absurdus sensus oriuntur. Nam, litera I, sæpe pro Υ aut H in antiquis monumentis, & alibi in hoc ipso numo ponitur, tum vero elementorum N. M. & Π magna est in hoc Numo similitudo, ita ut fere a se invicem distingui nequeant. Quadratur autem cum una quaque istarum explicacionum, illud, e regione positum: ILLUMINA VULTUM (*vultum*) TUUM DEUS, quod fortasse cum altero habet connexionem, ut quasi petat Heraclius, *post mærorem*, aut, *post calamitatem*, vel, *post oculorum caliginem*, *Deus vultum suum illuminare dignetur*. Commendat setamen præ cæteris postrema hariolatio, tum quia proxime literas in numo sequitur, tum quia ei, totique, quatenus reliquis conjungitur interpretationi, favens aliquantilla ratione dictum, apud S. Chrysostrum homil. 11. ad Pop. Antioch. legisse recordamur, in hæc verba: Μὴ τοίνυν εἴπῃς μοι τὰ δάκρυα καὶ τὰς λήμας, τὸτο γὰρ διὰ τὴν σὴν ἀμαρτίαν γέγονεν. Ut vero, ad reliqua in Numo progrediamur, perspicuum est, Lunæ imagini, quæ subter Heraclii vultum conspicitur, inscribi: SUPER TENEBAS (*Tenebras*) NOSTRAS MILITABOR IN GENTIBUS

TIBUS: ut ea propter, suum magis Genium, quam Numi imaginem sequuti videantur, Casalius & Licetus, dum pro MILITABOR, ipsi, MILITABIT sculpi jusserunt: quod idem alii fecere, MILITABO incidentes, ceu factum esse, a Liceto proditur. Estque sine dubio, omnis ista lectionum varietas, & Numi, modo parva, modo magna repræsentatio, non, quo Licetus inclinatur, ex ipsa Numi diversitate, atq; alia & alia figura, sed, quia eum exhibere volentes, hunc finxerunt, & interpolaverunt ex arbitrio; quorum plerique non ipsum Numum, sed ejus figuram aliquam ætynam ad manus habebant; nonnunquam a glyptis quoque est peccatum.

Quantum ad aversam Numi partem attinet, ibi extremam oram palam ambiunt verba: SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM (*Basiliscum*) AMBULAVIT ET CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM.

Quæ in medio intuemur verba, rursus legentibus negotium facessunt, & mirificam eorum interpretationem nobis dedit Licetus, quam integram juvat adscribere: *Epigraphe*, inquit, *Græca, male sculpta legitur in Plantiniano, Cardonianoq; Codice, nec absolute bene in Romano: scribentibus illis:*

XOIA. EN. YΨICTIC. XΨ IOOΨ. OTI. XIEPPIEE. CIXIPAC. ΠΙΛΑΣ. ΚΑΙ. ΕΛΕΥΘΕΡΨΕ. ✠ ΑΠΑΝ. ΒΑΣΙ. ΗΡΑΚΛΕ.

Quæ sic legi debent, in Romano & Casalii Codice bene posita: ΔΟΞΑ. ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ.

ΧΡΙΣΤΩ. ΤΩ ΘΕΩ. ΟΤΙ ΔΙΕΡΡΗΞΕ. * CΙΔΗΡΑΣ. ΠΙΛΑΣ. * ΚΑΙ ΗΛΕΥΘΕΡΩΣΕ. ✠ ΑΠΑΝΤΑΣ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ.

Quæ sic Latine vertas: GLORIA. IN. EXCELSIS. CHRISTO. DEO. QUIA. FREGIT. FERREAS.

POR-

* Διέρρηξε
* πύλας

PORTAS. ET. LIBERAVIT. OMNES. (*Patres nimirum Sanctos, ab exordio mundi ad mortem Christi detentos in carcere tartareo. Hic terminatur oratio Divina laudis. Dua postrema nota graecanica, sunt initium historia Latinis Literis expresse: ut sensus sit:)* REX HERACLIUS (*de quo statim ponitur Epigraphe Latina*) SUPER. ASPIDEM. ET. BASILISCUM. AMBULAVIT. ET. CONCULCAVIT. LEONEM. ET. DRACONEM. *Quia praelio subegit Persarum Regem Cosdroa cum immanti ac feroci exercitu suo; recuperans ab eo sanctam Domini crucem, quam ille prius abstulerat ab Hierusalem, & Heraclius reportavit ad pristinum locum Hierosolymitanum: veletiam universam nummi inscriptionem ad subditos Heraclii referre possumus, qui Deum orent pro conservatione sua, & glorificent Deum, ac laudent Imperatorem.* POST VICTORIAM *de Persis habitam:* ILLUMINA VULTUM TUUM DEUS SUPER TENEBRAS NOSTRAS: *quia Princeps est vultus Dei, cuius vicem gerit in terris, & populi, respectu Principis, tenebrae sunt, super quas lucere debet virtus ejus a Deo illuminata: & semper iterum victrici pugna* MILITABIT IN GENTIBUS REX ET IMPERATOR ROMÆ VICTOR ET LOGOTHETA SEMPER AUGUSTUS HERACLIUS IN CHRISTO DEO FIDELIS, SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET CONCULCAVIT LEONEM ET DRACONEM *superato Cosdroa Persarum Rege cum toto exercitu suo feroci ac immanti:* GLORIA IN EXCELSIS CHRISTO DEO QUIA FREGIT FERREAS PORTAS ET LIBERAVIT CRUCE UNIVERSUM, *genus humanum a servitute diaboli: & FREGIT armatos ferro milites Persas, ET LIBERAVIT CRUCEM ET OMNES fideles a captivitate Cosdroæ,* REX HERACLIUS. Non patitur temporis, aut instituti nostri ratio, de istis singularim disquirere, nam, quæ dicenda essent, paucis absolvi non possunt. Prodit vero se ultro quam misere multa tor-

ta tor-

ta torqueat Licetus, alia arcessat longiuscule, quæ, nec scimus an aliis, nobis certe nec probantur, nec placent. Melius utique Rupertus noster se hic gessit, cujus ista verborum Græcanicorum restitutio est, & interpretatio:

ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ ΧΩ ΤΩ ΘΕΩ
ΟΤΙ ΔΙΕΡΡΗΞΕ ΣΙΔΗΡΑΣ ΠΥΛΑΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΥΘΕΡΩΣΕ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΒΑΣΙ
ΗΡΑΚΛΕ. *Gloriam altissimis Christo DEO*

(omissa hic a typographo est fortasse vox, *quia*, aut alia similis) *disrupit ferreos postes, & liberavit sanctū regnum Heraclii.* Quanquam, si, quod mente volvimus, dicendū est, etsi in his nihil contortum, & sensus ex facili fluit, dubitare tamen quisquā, citra contumeliam Viri, posset, an etiam Rupertus ubique acu, quod ajunt, rem tetigerit. Est enim in Numo inter media Græcanica verba, crucis profecto signum expressum perspicue, quod ΤΗΝ articulum tantum valere, prout Rupertus existimavit, forsitan non omnes sentient. Scilicet, curru triumphali vehens, crucem manugestat Heraclius, quare ad hanc rem, si quid nos judicare possumus, omnino pertinet inscriptio, nec de nihilo est illud crucis signum inibi expressum. Audebimus igitur, nostram quoque conjecturam, æquo Lectori dijudicandam relinquere, ejusq; vel applausum, vel aliam sanio-riorem explicationem provocare. Nos quidem, verba legimus plene hunc in modum:

ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣ-
ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΟΤΙ ΔΙΕΡΡΗΞΕ
ΣΙΔΗΡΑΣ ΠΥΛΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΥΘΕΡΩΣΕ
ΣΤΑΥΡΟΝ ΑΓΙΟΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΗΡΑ-
ΚΛΕΙ-

KAEIOC. Quæ interpretatur: **GLORIA IN ALTISSIMIS DEO: QUONIAM PERRUPIT FERREAS PORTAS ET LIBERAVIT CRUCEM SANCTAM REX HERACLIUS.** Si quis ferat nos, **ΑΓΙΟΝ** pro **ΑΓΙΑΝ** legentes, id quod facile, (tum ob alia in Numo similiter corrupta, aut, quia sequioris generis latinam vocem **CRUX**, magis quam **Γράκρον** **CTAYPOC** in animum revocare debet signum expressum,) nos impetraturos confidimus, jam cætera extra reprehensionis periculum esse constituta videntur, maxime, quia cum nostra interpretatione, egregie concordant eventus rerum, ad quos Numus omnino alludit. Etenim, ceu pluribus est apud Cedrenum, & Zonaram, unde hæc exscribimus: Chosroës Rex Persarum, cum ingenti exercitu invaserat Palæstinam, multisq; Christianorum millibus occisis, expugnata Hierosolymitana urbe, præter reliquam prædam, & captivorum multitudinem, Zachariam quoque Patriarcham, & sacram Domini Crucem, secum absportaverit. Tum Heraclius, facta cum Avaribus pace, copias ex Europa in Asiam transfert, & trajecto Euxino mari, Armeniam intrat, inde, in Persidem interiorem pervadit, mox, victor, summa cum difficultate Taurum montem superat, ad Tigrim fluvium castra locat, nec multo post, contra omnium opinionem, Euphratem vado transit. Atque, hæ sunt ferreæ illæ portæ, quas Heraclius Divino adjutus præsidio, perrupisse dicitur. Gessit autem res adversus Persas satis prospere, & tandem, postquam Chosroës Rex, a filio Siroë trucidatus fuerat, post expeditionem sexennalem, cum hoc pacem fecit, captivos, & inter hos, Zachariam quoque Patriarcham, una cum sanctæ Crucis venerabili ligno, unice desiderato, recepit, atque sic ovans in ditionem reversus, ac
publi-

publicis gratulationibus, a subditis, qui frondes oleaginas & faces in occursum ferebant, exceptus est. Hanc historiam, & præcipue illum lætum, Heraclii cum cruce Dominica, inter faces & accensas lampades in urbem Constantinopolitanam triumphalem ingressum, certo certius figurat Numus iste, proindeque ad eum omnis accommodanda est verborum quæ inscribuntur, conceptio. Præstat id nostra interpretatio quam dedimus, & sunt illa, SUPER ASPIDEM ET BASILISCUM AMBULAVIT ET CON-
CULCAVIT LEONEM ET DRACONEM, voces acclamantis populi, cujus imagines Numus non capiebat.

De Numi explicatione dictum abunde est, idque studium, quod in ea eruenda insumpsimus, facile arguit, non spernere nos penitus hoc νόμισμα, sed habere aliquo in pretio. At, quod Rupertus futurum speravit, neutiquam illud stupemus. Non enim probum, genuinum, & vetus, hoc arbitramur, sed notæ adulterinæ, recens, & supposititium. Ut ideo, nihil commodi aut lucis exinde accedat picturæ & controversiæ, de calcato aut non calcato Friderico Cæsare, cum omni ista pictura longe sit recentius: Imo, ut fieri potuerit, ex illa historia calcati Friderici, natam hanc Metallionis esse inscriptionem. Neque vitio nobis verti debet, quod a Magnis Viris, Lipsio, Casalio, Liceto, Occone, Ruperto, aliisque, qui hunc Numum maximi fecerunt, hic discedimus, & fidem istius Monetæ sollicitando, ex veterum numero eam expungimus, nam, idem, jam ante nos facere instituit, optimus Rei veteris Numariæ ἀργυρονομῶν & eximius Vir, Carolus Patinus, in libello supra jam laudato. Ubi, ante quam Heraclii istum Metallionem utcunque depictum repræsentasset, prius præmittit: *I' auois quelque dessein de fournir au Lecteur des representations de toutes les Medailles contrefaites qui estoient*

venües a ma connoissance, afin qu'il put connoitre celles qu'on con-
 serve ordinairement dans les Cabinets, & qu'il ne les confondit pas
 avec les veritables: mais je n'ay pas voulu leur faire plus d'hon-
 neur qu'aux Antiques, qui leur doivent estre preferées, dont je n'ay
 allegué qu'un exemple a chaque Chapitre. Ainsi reservant cette en-
 treprise a quelque autre Ouvrage, j'en cotteray seulement une con-
 trefaite, qui est sans doute plus considerable que toutes les autres: la
 grandeur du sujet qu'elle decrit dans un siecle barbare, la diversité
 des idiomes qui en forment l'inscription, & la maniere dont tout y
 est exprimé, en feront suffisamment connoistre la fausseté, sans que
 j'aye besoin de la prouver plus precisement. Id est: *Erat mihi quo-*
dammodo propositum, exhibere Lectori representationes omnium
Numorum adulterinorum, qui in meam pervenerent notitiam, ut ita
eos, qui vulgo in Museis asservari solent, cognoscere posset, nec falsos
cum veris confunderet. Sed vero, nolui eos majore honore affi-
cere quam Antiquos, qui illis sunt preferendi, & ex quibus, sin-
gulos tantum, singulis adjunxi Capitibus. Itaq; conatum hunc alii
reservans libro, in presentia unum tantum notum depingam, qui
est sine dubio reliquis omnibus anteferendus. Dignitas rei quam
describit in Seculo barbare, idiomatum, quæ inscriptionem formant,
diversitas, & modus, quo omnia exprimuntur, satis falsitatem cogno-
scendam dabunt sine quam ut opus habeam eam probare exactius.
 Sunt hæc Patini rationes, ejus generis, ut assensum facile
 mereantur, non tamen ægre feret Amicus, si, citra quam
 ut illius argumentis quicquam deteramus, ea quæ nobis
 deprehensa sunt *vobis* in hoc Metallione indicia, in super
 producumus. Principio, illud **AEI AYTOYCTOC**
SEMPER AUGUSTUS cuiquam non injuria suspe-
 ctum videri queat, atque cum Insignis Vir, & quo Germa-
 nia nostra magnifice sese effert, *Hermannus Conringius*
 in Notis ad Lampad. p. 100. testetur, *Semper Augusti*
appellationem, in nullo sibi Numo visam, multo minus fortasse
 in Græcanicis antiquis Numis **AEI AYTOYCTOC**
 legas

legas. Imo, ipsum nomen ΑΥΓΟΥΚΤΟΚ Græci in-
 frequenter admodum in Numis adhibuerunt, qui ΣΕΒΑ-
 ΣΤΟΣ pro eo dicere amabant, atq; Octavianus adeo Cæ-
 far, plerunque in Numis Græcis, posteriore hoc, non priore
 insignitur cognomine. Extant tamen Numi ejus, in qui-
 bus ΑΥΓΟΥΚΤΟΚ quoque habetur, sed, post ipsum,
 vix amplius, aut saltem rarissime, comparet id nomen, &
 fere semper ΣΕΒΑΣΤΟΙ, Cæsares, Augustæ, ΣΕ-
 ΒΑΣΤΑΙ audiunt, ad Trajanum usque, in cujus Numis
 ΑΥΓΟΥΚΤΟΚ iterum adhibuitur, ejusque usus de-
 inde paulo amplius invaluit. Quia vero PERPETUO
 AUGUSTUS est in Numis Zenonis, Anastasii, Phocæ,
 ipsiusque Heraclii, & ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ in Græcis
 quoque Numis usurpatum, non potest damnari plane illud
 ΑΕΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΚ, sed videri pro PERPETUO
 AUGUSTUS positum, etsi pro hoc plurimum ΑΕΙ
 ΚΕΒΑΚΤΟΚ vel uno verbo ΑΕΙΚΕΒΑΚΤΟΚ
 Græci dicere solebant, quod immortalis famæ Boeclerus
 quoque noster, in Notit. Imp. p. 43. annotavit. Quamo-
 brem, missis his, ad alia properandum, & Heraclii vestes, qui-
 bus amictus incedit, paululum excutiendæ nobis veniunt,
 quæ, si recte prospiciunt oculi, sacrorum schema habent.
 Et tales sunt, imprimis eæ, quibus in curru sedens Heraclius
 induitur, gestat enim, quod vulgi voce dicitur, Pluviale, cu-
 jus usus quondam Episcopis in supplicationibus & vespertinis
 precibus. At, si veros Heraclii Numos, aliorumque Con-
 stantinopolitanorum Imperatorum, & vel eos, quos Cardi-
 nalis *Baronius*, in Annalibus A. C. 627. n. 29. *Lipsius*, lib. de
 Cruce c. 16. *Patinus*, in Opere de Numismat. Imperat. Ro-

man. p. 499. & ille elegantioris literaturæ Arbiter, Musarum delictum, Italiæ decus, Summus Vir, *Octavius Ferrarius*, qui nos, quod publice jaçtamus, amat, in *Analect. de Re Vestiar. ad c. 17.* dederunt, quis respiciat, longe alia vestium forma sese offert, & magis conveniens illi ævo. Possent vero multa, adversus illas Heraclii vestes, ex laudati Ferrarii de Re Vestiar. Commentariis, insuper afferri, sed, quæ apud illû legi debent, vel potius, nemini non, cui humanior eruditio curæ cordique est, pridem lecta sunt ac perspecta: itaque digitum huc intendisse sufficit. Jam porro, ipsa quoque Heraclii Corona, non talis est, quali Imperatores prisca ornari solebant, aut cujus imago alibi facile, in Numis se nobis offert, sed, quam a Romanorum Pontificum corona, quæ Regnum dicitur, formam credas esse mutuata. Unde, aut valde fallimur, aut remota Numi inscriptione, omnes, illius effigiem qui currui insidet, Romanum Papam interpretarentur, nemo unus Romanum aliquem Imperatorem. In veris Heraclii Numis, caput illius Imperatoris vel diademate sive vinculo vincitur, prout spectare licet in iis quos Baronius exhibuit, vel habet coronam, similem aliorum Constantinopolitanorum Imperatorum, atq; hæc apud Lipsium & Patinum, locis indicatis, spectatur. Est de Heraclii Corona memorabilis locus apud Cedrenum, quem sic vertit Interpres: *Post Heraclium, filius ipsius Constantinus, Imperium gessit per menses IV. Corpore fuit languido, quotidie propemodum egrotans. Is a quibusdam admonitus, coronam qua regno inauguratus fuerat, cum patre esse sepultam: Callinico cubiculario mandat, ut eam sibi afferat. Abit ille, & sepulchro recluso, cadaver Heraclii aquæ instar dissipatum reperit, coronamq; capiti adhaerentem. Eam, cum crinibus revellit mæstus atq; lamentans, & Constantino adfert.*

Is sol.

Is solvi ac estimari jubet coronam, & estimata est libris LXX. Sequitur deinde, paucis interjectis: Imperium deinde Heraclionas cum matre Martina tenuit menses VI. Is, ad templum S. Sophiae protulit coronam, quam Constantinus ex sepulchro patris abstulerat. Quæ postrema, nescimus, quomodo cum superioribus concordent, nisi Constantinus, ex soluta Heraclii patris corona, aliam rursus conflare fecit, atque sic Heraclionas, eandem potius coronæ materiam, quæ ex Heraclii tumba ablata fuerat, templo Sophiae intulit, quam coronam. Inest aliquod momentum, istis, quæ diximus, ad suspectum nobis reddendum Heraclii Metallionem, sed, ut omnis de ejus suppositione dubitandi præcludatur occasio, faciunt literæ Lombardicæ quarum figuræ in utraque Numi pagina, aliis majoribus immiscentur. Lombardicas enim literas vere & perspicue in verbis, DEUS, &, ASPIDEM, Numus agnoscit, easque, Lipsius pariter, in suo typo dedit expressas. Quis vero tam rerum omnium ignarus est, ut nesciat Lombardicum characterem a Constantinopolitano Imperatore, & quidem in Numo, VII. post Christum natum Seculo, non potuisse adhiberi? Est quoque illa literarum O & Y in unam figuram, quam vox ΑΥΦΟΥΚΤΟC habet, contractio, posteriorum inventum, nec habet exemplum in Numis & Codicibus antiquis. Tandem, vel sola villosa, crassa, & promissa illa Heraclii barba, quam utraq; manu in adversa Numi parte demulcet, omnium clarissime monetæ istius falsitatem manifestat. Caruit enim barba, faltem magna, Heraclius, eumque aut imberbem, aut genas non admodum hirsutum hispidumque, non tandem veri, ad quos toties provocavimus, Numi, apud Baronium, Lipsium, & Patinum, ostendunt, sed talem omnino, more cæterorum Imperatorum Constantinopolitanorum ipsum fuisse, Cedrenus testis est, qui signanter: Ουτος ο Ηρακλειος ην την ηλι-

τὴν ἡλικίαν μεσηλιξ, εὐθενής, εὐσεβος, εὐόφθαλμος, ὀλίγον ὑπόγλαυκος, ξανθὸς τὸν τρίχα, λευκὸς τὴν χροιάν, ἔχων τὸν πάγωνα πλατὴν καὶ πρὸς μῆκος ἐκκρεμῆ ὀσσηνίκα δὲ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἦλθεν ἀξίωμα, εὐθέως ἐκείρατο τὴν κόμην, καὶ τὸ γένειον, τῷ βασιλικῷ χήματι. *Fuit Heraclius statura mediocri, robustus, firmo pedore, oculis elegantibus, ac non nihil caesus, fulvo crine, albus, barba lata atq; proluxa. Sed Imperator factus, extemplo comam totondit, ac mentum rasit, qui est Imperatorum habitus.* Non igitur ipse Heraclius, sed Planus aliquis, sumta occasione ex Heraclii historia, istum Nummum recenti ævo procudit, & speciem quandam vetustatis, quædam fortasse data opera corrumpendo, ei conciliare studuit. Hoc nos schema, ne porro aliis imponat, sic detraximus, simul & historiam, de vere calcato Friderico Barbarossa, contra Doctissimum Rupertum nostrum asseruimus. Factum id tamen, sine quam ut verbulo unico illius existimationem læderemus, eam enim semper venerabimur, prorsus ut tanti Viri caris cineribus & favillæ, quoties sepulchrum ejus præterire contingit, optare semper solemus:

— *tenuem, & sine pondere terram,*

Spiranteisq; crocos, & in urna perpetuum ver.

XVI.

Ex longo, non injucundo tamen diverticulo, tandem auspice Mercurio Laribusque, redeundum est in viam, atque gradus ad HENRICUM VI. Friderici Barbarossæ filium, affectandus, qui uxorem habuit *Constantiam*, Rogerii Siculi filiam, ex monasterio educatam, quæ, ad eum Siciliae Regnum attulit, & jam quinquagenaria filium enixa est *Fridericum*, Panormi, in publico theatro, ne suppositius esse censeretur. Italiam ingressus, atque a *Cælestino III.* Papa coronatus, *Apulos & Campanos* rebelles graviter multavit, *Hetruria* vero, *Philippum* fratrem Præfectum dedit. Cumq; Siculi, *Tancredum*, Rogerii filium nothum, pro Rege habere cœpis.

cœpissent, in illum & complices multa crudeliter Henricus statuit. Ex eo tempore Siciliae Regnum penes *Normanos* esse desiit, & transiit ad *Suevos*. Postea, Pontificis hortatu, Patrisque exemplo, expeditionem in Asiam contra Saracenos Henricus instituit, bellumque per Legatos gessit satis feliciter. Hunc prosperum rerum cursum mors illius sufflaminauit, dum enim in Sicilia classi instruendæ operam dat, in febrem ardentem ex potu venenato incidit, quem ei uxor, quam adulteriis, & sævitia in Normannos exacerbaverat, propinavit. Ex ea re mortuus est A. 1197. & sepultus Panormi, postquam 7. annis imperium administraverat.

XVII.

Mortuo Henrico, a majori parte Procerum Germaniæ *PHILIPPUS* frater ejus, Imperator renunciatur, cui offensus *Innocentius III.* Papa, primum *Bertoldum* Zaringiæ Ducem, atque hoc ultro cedente, *Ottonem* deinde, Henrici Leonis filium, æmulos & adversarios concitavit. Fuit vero inter *Philippum* & *Ottonem* grave ac diuturnum bellum, quod post multam sanguinis effusionem, tandem ita compositum est, ut *Otto*, *Beatricem*, *Philippi* filiam uxorem acciperet, a titulo & re Imperii quamdiu Socer superstes foret, abstineret, post mortem vero succederet. Pace parta, non diu supervixit *Philippus*, sed inter magna molimina, *Bambergæ* nefarie occisus est in cubiculo, ab *Ottone Wittelsbachio* Comite Palatino, quod Imperator, filiam *Kunigundem*, quam *Ottoni* pollicitus fuerat, ob cædem ab eo patratam, in thalamum dare abnuebat. Factum id A. C. 1208. Conjugem habuit *Philippus*, *Irenen*, *Isaaci Angeli* Imperatoris Græci filiam.

XVIII.

Igitur post *Philippum*, *OTTO IV.* regnavit ex pacto, qui, *Ottonem Wittelsbachium* ob parricidium, ejusque conscium,

Marchionem Histria proscripfit. Cum autem nonnulla in Apulia, & alibi in Italia, Imperio Otto vindicare vellet, *Innocentium* Pontificem hoc conatu magnopere offendit, se vero in summas coniecit angustias. Siquidem a Pontifice excommunicatus, nec a Proceribus Germaniæ, (qui plus Papæ quam Ottoni favebant, & *Fridericum* Henrici VI. filium, Siciliæ Regem, adversus eum jam elegerant) pro Imperatore ultra agnitus est. Etsi vero Otto variorum Principum auxilia contra *Fridericum* impetraverat, Angli nimirum, Poloni, & aliorum: nihil tamen adversus illum, quippe Germaniæ Ordinum, & *Philippi* Galliæ Regis auxiliis suffultum, promovit; & tandem, prælio ad Bovinensem pontem commisso, cum omnibus auxiliaribus copiis a *Philippo* Galliæ Rege cæsus est profligatusque. Post eam cladem, Brunsvigiam se contulit, & reliquum vitæ tempus, privatus in luctu & mœrore ad fatalem usque terminum (qui secundum accuratiores Chronologos in A. C. 218. incidit) exegit. Cum *Maria*, Ducis Brabantia, & *Beatrice*, *Philippi* Imperatoris filia, vixit in conjugio, sed ætate ex utraque.

XIX.

FRIDERICUS II. Henrici VI. filius, *Friderici* Ahenobarbi nepos, Siciliæ & Apuliæ Rex, contra *Ottonē*, insignia Imperii Germanici A. 1215. primum Aquisgrani, deinde A. 1519. Romæ ab *Honorio III.* accepit, fuitque Princeps animi juxta & corporis dotibus insignis, literatus præterea, & literatorum fautor eximius. Eam ob rem literas omni ratione promovere studuit, huncque in finem *Viennensem* Academiam in Austria, *Patavinam* in Italia instituit, Aristotelis quoque, Galeni, & *Avicennæ* monumenta, ut in Scholis publicis prælegerentur, ex Græco & Arabico in Latinam Linguam curavit transferri. Idem, quo pacem & concordiam in Imperio conservaret, aliquot *Authenticas* de rebus maximi momenti composuit, quæ Codici Justiniano hodiernum insertæ leguntur. Huic *Friderico* plurimum negotii *Honorius III. Gregorius IX.*

rius IX. & Innocentius IV. Pontifices crearunt, eumque indigniffimis vexarunt modis. Cum enim expeditionem Hierosolymitanam, Imperii curis distentus, exhortationibus Pontificis neglectis, suscipere differret, excommunicatus est, nec prius anathemate solutus, quam profectioem instituit. Scilicet, hoc consilium erat Pontificum illorum temporum, ut Imperatoribus Germanicis, in longinquas orbis regiones, velut in exilium damnatis, & specie religionis omnes suas fortunas effundentibus, ipsi interim domi rebus suis studere possent, nemine id prohibente. Sed vero, trajicere in Palæstinam volentem Fridericum, Pontifex rursus inhibet, minime ex dignitate augusta instructam Classem esse objectans. Ille nihilominus insistit cœpto, & rem feliciter gerit, *Hierosolymam, Bethlehemum, & Nazaretham* recuperans. Dum Imperator peregre abest, *Gregorius* Pontifex *Apulos* ad defectio-nem sollicitat. Sic ille domesticis rebus providere coactus, in *Apuliam* reversus, perfidos sternit & profligat, ac Pontificem ingenti pecunia placat. Victis dein *Lombardis*, domitis *Mediolanensibus, Sardiniam* quoque, ab antiquo Siculis Regibus subditam, vindicat, quam, cum Pontifex Ecclesiæ reddendam contenderet, nec morem gerere vellet Fridericus, eum diris devovit Papa, totum orbem adversus Fridericum sollicitans, & omnibus sese illi opponentibus, liberationem ex purgatorio, & vitam æternam pollicens: unde magni tumultus inter *Guelfos & Gibellinos* passim in Italia exorti sunt. Imperator tamen prospera fortuna usus, omnes Pontificis molitiones elusit, eoque desperationis illum adegit, ut morbo ex dolore contracto extingueretur. *Gregorio*, (interjecto *Cælestino IV.* paucorum dierum Pontifice,) succedit *Innocentius IV.* & ipse Friderico infensissimus. Sic continuata bella, & inter hæc Christianus Orbis passim a Saracenis, Turcis, ac Tartaris fœde dilaceratus est. *Innocentius*, Italia pulsus, in Galliam profugit, ibique lectis novis Cardinalibus, & convocata Synodo Lugduni, Imperatorem excommunicat, præcipitque Germanicis Principibus, ut alium in locum substituant. Fridericus premi se animadvertens, offert conditionem Papæ, se, si in communionem fidelium recipiatur, perpetuum in Palæstina bellum gesturum, quam ille contemtim sprexit. Ergo compulsus Fridericus vim vi repellere, sicarios a Pontifice immisos, supplicio afficit, *Henricum* Thu-

Thuringiæ Landgrafium, Clericorum Imperatorem dictum, misso adversus eum *Conrado* filio vincit, thesauros a Papa, *Wilhelmo* Hollando submissos, intercipit. Tot igitur & tam variis fortunæ procellis jactatus Imperator, & ab amicis desertus, cum insidias sibi in Italia strui animadverteret, in Siciliam reverti constituit, sed in itinere, ex propinato veneno, ardentissima febre correptus, A. C. 1250. cum imperasset annos 38. vitam cum morte commutavit. Sunt, qui perhibent, cum medicorum opera spes esset recuperandæ valetudinis, a *Mansfredo* filio notho, ex *Blanca* Marchionissa Montisferati, pellice, pulvino in os injecto suffocatum periisse. Conjuges habuit sex omnino: *Constantiam*, Arragoniæ Reginam. *Jolandam*, Johannis Brennæ Regis Hierosolymorum filiam. *Aguetem*, Ottonis Marchionis Meraniæ filiam. *Rutinam*, Ottonis Comitis Bavarici filiam. *Isabellam*, Ludovici Bavarici filiam. Denique *Mechtilden*, Johannis Angliæ Regis filiam.

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

I.

Vetus Judæorum Republica, ad nullam quadrat earum Politiarum speciem, quas Aristoteles cognitas habuit.

II.

Judæi, si rem recte putemus, sunt omnium mortalium longe nobilissimi.

III.

Falsum est, Veteribus fuisse lampadas, perpetuo, citra novi liquoris affusionem, ardentes.

IV.

Germanica lingua, si unam Hebraicam excipias, ceteras omnes præstantia facile vincit.

V.

Justinianæ Leges, ne utiquam, ceu vulgo creditur, in Scholas jussu & autoritate Lotharii Imperatoris, sunt reductæ.

VI.

Aggratiandi, quod vocant, jus, minime Supremæ Potestati est adimendum.

VII.

Non semper potest conjux conjugem de adulterio accusare, neq; repudium ipsi mittere.

F I N I S.

1077

[Faint, illegible text from the reverse side of the paper, possibly bleed-through from the other side of the page.]

pra
pro
qu
ne
ist
Ju
pr
ce
qu
&

Ig
C
G
o
fu
te
re

